

1. Ulaganja u materijalnu imovinu

Pravna osnova

Prijedlog Uredbe Vijeća i Parlamenta COM (2011) 627/3, 627 final/2 ; 17352/1/12 REV 1; članak 18 Uredba Komisije (EC) xy

Opravdanost mjere

Poljoprivredu RH karakterizira mala prosječna veličina gospodarstva (6,6 ha) i usitnjenost posjeda (u prosjeku 15 čestica). Čak 56% gospodarstava posjeduje manje od 3 ha poljoprivrednog zemljišta, (u EU u prosjeku 17,9 ha), 2,1 goveda po gospodarstvu (EU prosjek 6.5 goveda). U RH 27 % poljoprivrednih gospodarstava u ima standardni ekonomski output (SO) ispod 1200 Eura što ukazuje da se ona nalaze na granici ekonomske održivosti. Takva gospodarstva imaju nizak stupanj investicijskog potencijala, pa samim time zaostaju u pogledu modernizacije, tehnološko-tehničke opremljenosti, te energetske i okolišne učinkovitosti. Iako je u strukturi poljoprivrednih gospodarstava u RH prisutan i manji broj srednjih i velikih gospodarstava (39% posjeduje od 3 do 20 ha poljoprivrednog zemljišta, a manje od 5% gospodarstava posjeduje površine od 20 i više hektara), zbog ekonomske krize i nedostataka kvalitetnih investicijskih sredstava na nacionalnoj razini i ta gospodarstva su u fazi stagnacije i zaostajanja u pogledu razvoja i modernizacije vidljivo u modernizaciji objekata, opreme, energetske učinkovitosti i zaštite okoliša što je često vezano uz dostizanje standarda Zajednice. Identični se problemi javljaju i u prehrambeno-prerađivačkoj industriji gdje se čak 70% zaposlenih nalazi u kategoriji srednjih i velikih poduzeća, a rezultat je naslijeđene strukture još iz vremena planskog gospodarstva sa značajno nižom vrijednost pokazatelja učinkovitosti domaće proizvodnje u odnosu na prosjek EU 27 (40-50% razine prosjeka EU 27 kod prometa po zaposlenom i proizvodnosti rada) te značajno nižom razinom investicija u odnosu na prosjek EU 27 (51% razine prosjeka EU 27), Ujedno oba sektora , s obzirom na činjenicu da tržište zemalja CEFTA-e čini oko 45% izvoza kompleksa poljoprivrede i prehrambeno-prerađivačke industrije, očekuje djelomičan gubitak tih tržišta uslijed promjena trgovinskog režima ulaskom RH na jedinstveno EU tržište poljoprivredno-prehrambenih proizvoda. Nadalje, u RH navodnjava se samo 1,36% obradivog zemljišta što je važno za osiguranje stabilnosti prinosa i poboljšavanje kvalitete usjeva dok je upotreba obnovljivih izvora energije na izrazito niskom nivou. Ulaganjem u restrukturiranje, okrupnjivanje, infrastrukturu i modernizaciju poljoprivrednih gospodarstva, preradu, razvoj i trženje poljoprivrednih proizvoda kao i razvojem i unaprjeđenjem infrastrukture u funkciji razvoja i prilagodbe poljoprivrede (pristup poljoprivrednom i šumskom zemljištu, komasacija, opskrba energijom, gospodarenje vodama) te neproizvodna ulaganja vezana uz učinkovito korištenje resursa i očuvanje okoliša dovodi se poljoprivredna proizvodnja i prerada na nivo konkurentnosti i samoodrživosti.

Šumarstvo RH karakterizira mala prosječna veličina privatnog šumoposjeda (manje od 0,5ha) i usitnjenost posjeda. Općenito je nedostatna otvorenost šuma prometnicama neovisno o vlasništvu, a razvidan je i nerazmjernost u otvorenosti šuma. Izgrađenost šumske infrastrukture

(šumske ceste) značajno je manja u šumama u privatnom vlasništvu u odnosu na državne šume.

Republika Hrvatska je jedna od najbogatijih europskih zemalja u pogledu biološke raznolikosti. Područja ekološke mreže u Hrvatskoj podijeljena su na međunarodno važna područja za ptice te područja važna za ostale divlje svojte i stanišne tipove, a EM obuhvaća značajan dio hrvatskog teritorija (47 % kopnenog i 39 % teritorijalnog mora) a od toga su oko 80% poljoprivredna i šumska područja, gdje oko 58% čine šumska područja, uključujući prijelazno područje šume. Poljoprivredna zemljišta čine 33% površine prijedloga Natura 2000 područja.

Doprinosi prioritetnim područjima:

- Doprinosi poboljšanju gospodarskih rezultata kao i restrukturiranje i modernizaciju, s ciljem povećanja sudjelovanja u tržištu i tržišne usmjerenosti; 2A
- Doprinosi olakšavanju ulaska poljoprivrednika s odgovarajućom izobrazbom u sektor poljoprivrede, a pogotovo u smislu generacijske obnove. Ova mjeru će podržati mladi poljoprivrednici. U okviru ove mjere, mladi poljoprivrednici će imati pravo na potpore ulaganja u skladu s EU standardima; 2B
- Doprinosi poboljšanju konkurentnosti primarnih proizvođača njihovom boljom integracijom u poljoprivredno-prehrambeni lanac putem programa kvalitete što znači povezivanje poljoprivrednih proizvođača te ulaganje u zajedničke objekte, opremu i dr.;3A
- Doprinosi obnovi, očuvanju i povećanju bioraznolikosti, uključujući područja mreže Natura 2000, područja s prirodnim ograničenjima ili ostalim posebnim ograničenjima i poljoprivredu velike prirodne vrijednosti te stanje europskih krajobraza. Biološka raznolikost predstavlja razne oblike života na zemlji a rezultat je milijuna godina evolucije koja je nastala prirodnim procesima; 4A
- Doprinosi boljem upravljanju vodama, uključujući upravljanje gnojivima i pesticidima. kroz znanstveno opravdano korištenje gnojiva i sredstava za zaštitu bilja, a smanjenjem njihovog uvođenje u okoliš, ili zabranu njihove uporabe, što doprinosi smanjenju zagađenja vode, a time i očuvanje vodnih resursa i zemljišta; 4B;
- Doprinosi sprečavanju erozije tla i bolje upravljanje tlom kroz očuvanje i poboljšanje biološka aktivnost, biološke raznolikosti i plodnosti tla, a koje su usmjerene na odgovarajuće korištenje zemljišta, erozija te štetne promjene u strukturi tla i smanjuju unos tvari u tlo; 4C
- Doprinosi povećanju učinkovitosti u korištenju voda u poljoprivredi kroz potrošnju vode u postojećim i u novim sustavima navodnjavanje te uzgoja bilja u zatvorenom prostoru. Također će biti podržana ulaganja u izgradnju laguna za pročišćavanja otpadnih voda na poljoprivrednim gospodarstvima; 5A

- Doprinosi povećanjem učinkovitosti u korištenju energije u poljoprivredi i preradi hrane kroz ulaganje u energetske učinkovitost sustava za grijanje te korištenja materijala i opreme koja doprinosi uštedama energije. Navedeno utječe na smanjenje troškova osiguranja pogonskog goriva a time smanjuje i troškove proizvodnje te konkurentnosti takvog poljoprivrednog gospodarstva; 5B
- Doprinosi olakšavanju opskrbe i korištenja obnovljivih izvora energije kroz postupak zamjene fosilnih goriva za goriva iz obnovljivih izvora energije za vlastite potrebe na gospodarstvu . Obnovljivi izvori energije koristili bi se također i za potrebe prerade na poljoprivrednom gospodarstvu; 5C
- Doprinosi smanjenju emisije stakleničkih plinova i amonijaka kroz učinkovito korištenje dušičnih gnojiva putem izgradnje objekata za skladištenje gnojiva, kupnju strojeva za manipulaciju kao izgradnju komposišta. Pri tome treba voditi brigu o izgradnji objekata za držanje stoke; 5D

Doprinos horizontalnim temama

Klimatske promjene – Aktivnosti u okviru ove mjere biti će usmjerene na prilagodbu i ublažavanje klimatskih promjena kroz uvođenje obnovljivih izvora energije, smanjenja emisije stakleničkih plinova iz poljoprivredne proizvodnje.

Zaštita okoliša – Iako mjera potiče restrukturiranje, opremanje i razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poljoprivredne proizvodnje i prerade, aktivnosti neće biti usmjerene na onečišćenje okoliša , gubitka bioraznolikosti, posebnih staništa i prirodnih krajobrazova . Aktivnost treba usmjeriti na prilagodbu i ublažavanje negativnih utjecaja na okoliš te pojačanu zaštitu okoliša i primjerenije iskorištavanje prirodnih resursa.

Inovacije – Aktivnosti u okviru ove mjere biti će usmjerene na uvođenje novih tehnologija u proizvodnju sa svrhom bolje iskoristivosti resursa. Prijenos znanja iznimno je važan za razvoj i povećanje dodane vrijednosti u poljoprivredi i prehrambenoj industriji . Motiv je stjecanje novih znanja i inovativnog pristupa u proizvodnji, preradi i prodaji poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda.

Doprinos fokus područjima i ciljevi mjere

Mjera se sastoji od 4 podmjere:

U 2014. godini provodit će se podmjera 1. i 2.

1. ulaganja u poljoprivredna gospodarstva,
2. prerada, razvoj i trženje poljoprivrednih proizvoda,
3. razvoj i unapređenje infrastrukture u funkciji razvoja i prilagodbe poljoprivrede i šumarstva
4. neproizvodna ulaganja vezana uz očuvanje okoliša.

PODMJERA 1.Ulaganja u poljoprivredna gospodarstva

Prioritetna područja : P2a, P2b, P3a, P5a, P5b, P5c, P5d,

Cilj podmjere je povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava kroz povećanje proizvodnih kapaciteta, modernizaciju postojećih gospodarstava, poboljšanje kvalitete proizvoda uvođenjem novih tehnologija i inovacija i stvaranje na tržištu održivih gospodarstava, odnosno, uspostava novih gospodarstava koja prate napredne tehnike i tehnologije. Suvremenom mehanizacijom, strojevima i opremom koja koristi novija tehnološka i informatička dostignuća te obnovom i izgradnjom objekata i pripadajuće infrastrukture podići će se nivo proizvodnje na nivo konkurentnosti na tržištu i samoodrživost gospodarstava.

Također, kupnjom zemljišta i/ili ulaganjem u njegovu konsolidaciju i kvalitetu (komasacija, kalcifikacija, navodnjavanje, melioracija) podiže se konkurentnost proizvodnje na razinu tržišne konkurentnosti.

Potporom izgradnji objekata za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora, prvenstveno za korištenje na poljoprivrednom gospodarstvu, podmjera doprinosi povećanju učinkovitog korištenja energije te pomaže opskrbu i uporabu energije iz nusprodukata obnovljivih izvora iz nusprodukata, otpada, ostataka i ostalog bio-otpada u svrhu bio-gospodarenja.

Potporom za ulaganja u sustave navodnjavanja mjeri pridonosi povećanju učinkovitosti u potrošnji vode poljoprivredi .

Osim toga, povećanim intenzitetom potpore mladim poljoprivrednicima ova podmjera potiče ulazak mladih u sektor poljoprivrede.

Prihvatljivi korisnici

Prihvatljivi korisnici ove podmjere su poljoprivredna gospodarstva (obiteljska poljoprivredna gospodarstva, obrti, trgovačka društva i zadruge registrirane za obavljanje poljoprivredne djelatnosti i druge pravne osobe) upisane u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava sukladno Zakonu o poljoprivredi.

Prihvatljiva ulaganja i s njima povezani prihvatljivi troškovi

A) Materijalna

- a) u poboljšanje učinkovitost korištenja dušičnih gnojiva (npr. smanjena uporaba , oprema , precizna poljoprivreda) ;

- b) u izgradnju i poboljšanje objekata za uzgoju stoke sa novom i učinkovitom tehnologijom za smanjenje emisije stakleničkih plinova ;
- c) u kupnju strojeva za , npr., smanjenje erozije tla ;
- d) u izgradnju i poboljšanje objekata za skladištenje, čišćenje, pakiranje i sušenje uroda kako bi se poboljšala kvaliteta proizvoda (uključujući ULO hladnjače) sa pripadajućom opremom i strojevima za njihovu manipulaciju
- e) u smanjenje potrošnje energije kroz , npr. renoviranje električne instalacije , ili bolje izolacije zgrada
- f) u dostizanje standarda Unije
- g) ulaganja u izgradnju i/ili opremanje sustava za navodnjavanje na otvorenom za trajne nasade i površine pod povrćem, koristeći podzemne (izvori i bunari) i površinske vode (rijeke, jezera i akumulacije), izgradnja bunara, ulaganja u sustave za zaštitu od padalina i štetočina
- h) u objekte (kupnja, gradnja, rekonstrukcija, adaptacija – uključujući staklenike i plastenike) i njihovo opremanje sa pripadajućom unutarnjom i vanjskom infrastrukturom,
- i) ulaganje u specijaliziranu opremu za berbu, sortiranje i pakiranje
- j) u podizanje/restrukturiranje višegodišnjih nasada sa pripadajućom infrastrukturom,
- k) u mehanizaciju, gospodarska vozila, strojeve i opremu (uključujući tehnološku i informatičku opremu) koja služi poboljšanju konkurentnosti u bilinogojstvu, stočarstvu i s njima povezanim uslužnim djelatnostima, u skladu s Zakonom o poljoprivredi
- l) u sisteme za obradu otpadnih voda, preventivne mjere protiv onečišćenja zraka, kapacitete za skladištenje gnojiva, uključujući posebnu opremu za rukovanje i korištenje životinjskog gnojiva poput sabirališta gnojiva, posebne opreme za transport gnojiva.
- m) ulaganja u OIE za potrebe gospodarstva
- n) u kupnju zemljišta radi realizacije projekta, do 10% vrijednosti ukupnih prihvatljivih troškova projekta
- o) u povećanje kvalitete zemljišta (kalcifikacija, melioracija i sl)

B) Nematerijalna ulaganja:

računalni programi i ostala nematerijalna ulaganja povezana sa materijalnim ulaganjima.

C) Opći troškovi:

- usluge arhitekata, inženjera (uključujući geodete), konzultanata, studije izvedivosti, patenti i licence, do 15% vrijednosti ukupne javne potpore.

Neprihvatljivi troškovi obuhvaćaju:

- PDV i drugi porezi, naknade (komunalna i vodna), doprinosi,
- kamate,
- rabljena: mehanizacija, gospodarska vozila, strojevi i oprema,
- jednostavne zamjene investicije,
- troškovi vezani uz ugovor o najmu, kao što su zakupnina, troškovi refinanciranja kamata, režijski troškovi i troškovi osiguranja,
- otkup prava na izravna plaćanja u poljoprivrednoj proizvodnji, kupovina životinja te kupovina i sadnja jednogodišnjeg bilja,
- troškovi nastali prije prijave na natječaj, osim općih troškova.

Uvjeti prihvatljivosti

Korisnici moraju biti Upisani u upisnik poljoprivrednih gospodarstava.

Njihove aktivnosti obuhvaćaju uzgoj jednogodišnjih i višegodišnjih usjeva, sadnog materijala i ukrasnog bilja, stoke, peradi i ostalih životinja, mješovitu proizvodnju i pomoćne djelatnosti u poljoprivredi i djelatnosti koje se obavljaju nakon žetve usjeva.

Potpore se može dodijeliti i mladim poljoprivrednicima korisnicima potpore iz članka 20(1)(a)(i) Uredbe za ulaganja u cilju dostizanja standarda Unije, koja se odnose na poljoprivrednu proizvodnju, uključujući sigurnost na radu. Potpora za ulaganja u cilju dostizanja tih standarda može se dodijeliti u najduljem roku od 24 mjeseca od datuma preuzimanja poljoprivrednog gospodarstva. Ukoliko zakonodavstvo nameće nove standarde za poljoprivredna gospodarstva, potpora se može dodijeliti za dostizanje tih novouvedenih standarda na najduže vrijeme od 12 mjeseci od kada je standard postao obvezan.

Visina i intenzitet potpore

Visina potpore:

- minimalna vrijednost javne potpore (apsolutni iznos) po projektu iznosi 3.500 €,
- maksimalna vrijednost javne potpore po projektu iznosi 5 mil €,

Intenzitet potpore izražen je kao udio javne potpore u prihvatljivim troškovima ulaganja. Intenzitet potpore za ulaganja iznosi do 50% od ukupnih prihvatljivih troškova.

Intenzitet potpore za ulaganja u provedbu Direktive Vijeća 91/676/EEZ od 12. prosinca 1991. o zaštiti voda od onečišćenja uzrokovanog nitratima poljoprivrednog podrijetla iznosi 75%

iznosa prihvatljivog ulaganja i to u razdoblju najviše četiri godine od dana pristupanja RH u EU na temelju članka 3. stavka 2. i članka 5. stavka 1. te Direktive.

Navedeni intenziteti potpore mogu biti uvećani za dodatnih 20% u slijedećim slučajevima:

- za ulaganja koja provode mladi poljoprivrednici (do 40 godina) i mladi poljoprivrednici koji su postali nositelji poljoprivrednih gospodarstava do 5 godina prije prijave na natječaj,
- za zajednička ulaganja i integrirane projekte koji uključuju podršku u više od jedne mjere,
- za ulaganja u područja s težim uvjetima gospodarenja,
- za ulaganja unutar Europskoga inovacijskog partnerstva EIP za poljoprivrednu produktivnost i održivost.

Maksimalni intenzitet potpore u ovoj podmjeri ne smije prijeći 90% od ukupno prihvatljivih ulaganja.

Integrirani projekti su oni koji obuhvaćaju najmanje dvije aktivnosti unutar najmanje dvije različite mjere.

Zajednički projekti su oni u kojima je više korisnika mjere/podmjere uključeno u jedan projekt.

Potpore se dodjeljuje u obliku nepovratnih financijskih sredstava

Plaćanja mogu biti u ratama.

Korisnik može tražiti avansna plaćanja za investicije i to do 50% ugovorenih sredstava javne potpore. Isplata avansnog plaćanja mora biti popraćena uspostavom bankovnog jamstva ili istovjetne vrste jamstva u stopostotnoj vrijednosti iznosa avansa.

Sredstva potpore osiguravaju se iz proračuna Europske unije i Republike Hrvatske, od čega Europska unija sudjeluje sa 75% udjela, a Republika Hrvatska s 25% udjela.

Potpore se dodjeljuje na temelju javnog natječaja, a odabir sukladno kriterijima rangiranja

10.4.3.1.5. Kriteriji rangiranja

Kriteriji rangiranja prijavljenih projekata bit će propisani Pravilnikom kroz društvene, regionalne, okolišne te gospodarske parametre.

PODMJERA 2. Prerada, razvoj i trženje poljoprivrednih proizvoda

Prioritetna područja: P2a, P5b, P5c,

Cilj podmjere je poboljšanje kvalitete prerade i trženja poljoprivrednih proizvoda sukladno Dodatku 1 Ugovora o EU i pamuka, osim proizvoda ribarstva kroz investicije u poboljšanje ekonomske i ekološke učinkovitosti, obnovljive izvore energije, nove tehnologije i nove tržišne mogućnosti.

Ulaganjem u objekte i pripadajuću infrastrukturu, mehanizaciju, gospodarska vozila, strojeve, opremu, uključujući tehnološku i informatičku opremu, te kupnju zemlje radi realizacije projekta, podiže se razvoj i trženje poljoprivrednih proizvoda na viši nivo konkurentnosti na tržištu.

Povećanje vrijednosti poljoprivrednih proizvoda može se provesti kroz modernizaciju i aktivnosti usmjerene na poboljšanje učinkovitosti u preradi i trženju, promoviranjem prerade poljoprivrednih proizvoda korištenjem obnovljivih izvora energije, uvođenjem novih tehnologija i inovacija, otvaranje novih tržišnih mogućnosti s naglaskom na kakvoću, poboljšanje zaštite okoliša, sigurnosti na radu, zdravlja i dobrobiti životinja.

Prihvatljivi korisnici

Prihvatljivi korisnici u ovoj podmjeri su obiteljska poljoprivredna gospodarstva, obrti, zadruge, trgovačka društva koja se bave preradom proizvoda iz Dodatka 1 Ugovora o EU i pamuka osim proizvoda ribarstva te preradom drva. Rezultat proizvodnog procesa može biti proizvod koji nije pokriven Dodatkom I Ugovora.

Prihvatljiva ulaganja i s njima povezani prihvatljivi troškovi

A) Materijalna

a) za uvođenje tehnologija i postupaka u cilju razvoja novih ili više kvalitetnih proizvoda i otvaranja novih tržišta, posebno u kontekstu kratkih lanaca opskrbe;

b) u gradnju, rekonstrukciju i / ili adaptaciju/modernizaciju objekata za prikupljanje, prijem, čišćenje, sortiranje, pakiranje i skladištenje proizvoda i pripadajućom unutarnjom i vanjskom infrastrukturom

c) u gradnju, rekonstrukciju i / ili adaptaciju/modernizaciju objekata za preradu proizvoda s pripadajućom unutarnjom i vanjskom infrastrukturom

d) u mehanizaciju, gospodarska vozila, strojeve i opremu (uključujući tehnološku i informatičku opremu) za preradu, skladištenje, manipulaciju i trženje proizvoda

d) ulaganja u opremu za obradu otpadnih voda, filtriranje zraka i rashladne sustave

d) ulaganje u laboratorij i laboratorijsku opremu za potrebe kemijske analize proizvoda

e) u organizaciju i provedbu kvalitete i sustava upravljanja sigurnošću hrane, ako se odnose na materijalna ulaganja u projekt;

f) ulaganje u postrojenja za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora (izgradnja i oprema) za potrebe proizvodnog procesa na poljoprivrednom gospodarstvu;

g) za ulaganja u dostizanje standarda Unijeh) ulaganja u specijalizirana transportna vozila za prijevoz proizvoda

i) u kupnju zemljišta radi realizacije projekta, do 10% vrijednosti ukupnih prihvatljivih troškova projekta

j) ulaganje u izgradnju i/ili rekonstrukciju i/ili opremanje centara (sabirališta) za sakupljanje otpada i nusproizvoda proizvodnog procesa

B) Nematerijalna ulaganja:

- računalni programi i ostala nematerijalna ulaganja povezana sa materijalnim ulaganjima.

C) Opći troškovi:

- usluge arhitekata, inženjera (uključujući geodete), konzultanata, studije izvedivosti, patenti i licence, do 15% vrijednosti troškova ukupnog ulaganja.

Neprihvatljivi troškovi obuhvaćaju:

- PDV i drugi porez, naknade (komunalna i vodna), doprinosi i kamate,
- rabljena: mehanizacija, gospodarska vozila, strojevi i oprema,
- jednostavne zamjene investicije,
- troškovi vezani uz ugovor o najmu, kao što su zakupnina, troškovi refinanciranja kamata, režijski troškovi i troškovi osiguranja,
- troškovi nastali prije prijave na natječaj, osim općih troškova.

Uvjeti prihvatljivosti

Korisnik mora biti registriran za specifične prerađivačke aktivnosti za proizvode iz Dodatka 1 Ugovora o EU i pamuka osim proizvoda ribarstva na početku ulaganja ukoliko se takvom aktivnošću bavi. Ukoliko nije registriran na početku ulaganja mora to biti na kraju ulaganja sukladno zakonodavstvu RH.

Visina i intenzitet potpore

Visina potpore:

- minimalna vrijednost javne potpore (apsolutni iznos) po projektu iznosi 3.500 €,
- maksimalna vrijednost javne potpore po projektu iznosi 5 mil €,

Intenzitet potpore izražen je kao udio javne potpore u prihvatljivim troškovima ulaganja.

Intenzitet potpore za ulaganja iznosi do 50% od ukupnih prihvatljivih troškova.

Navedeni intenzitet potpore kao udio javne potpore u prihvatljivim troškovima investicije može biti povećan za dodatnih 20% ukoliko za ulaganja unutar Europskoga inovacijskog partnerstva EIP za poljoprivrednu produktivnost i održivost.

Potpore se dodjeljuje u obliku nepovratnih financijskih sredstava

Plaćanja mogu biti u ratama.

Korisnik može tražiti avansna plaćanja za investicije i to do 50% ugovorenih sredstava javne potpore. Isplata avansnog plaćanja mora biti popraćena uspostavom bankovnog jamstva ili istovjetne vrste jamstva u stopostotnoj vrijednosti iznosa avansa.

Sredstva potpore osiguravaju se iz proračuna Europske unije i Republike Hrvatske, od čega Europska unija sudjeluje sa 75% udjela, a Republika Hrvatska s 25% udjela.

Potpore se dodjeljuje na temelju javnog natječaja, a odabir sukladno kriterijima rangiranja

Kriteriji rangiranja

Kriterij rangiranja prijavljenih projekata bit će propisani Pravilnikom kroz društvene, regionalne, okolišne, energetske te gospodarske parametre.

2. Razvoj poljoprivrednog gospodarstva i poduzetništva

Pravna osnova

Prijedlog Uredbe Vijeća i Parlamenta COM (2011) 627/3, 627 final/2 ; 17352/1/12 REV 1; članak 20 Uredba Komisije (EC) xy

Opravdanost mjere

S obzirom na fizičke i ekonomske pokazatelje struktura poljoprivrednog gospodarstva u Hrvatskoj je vrlo nepovoljna i u usporedbi s drugim europskim zemljama je na začelju. Preko 60% nositelja OPG-a su starosne dobi 55 i više godina. Razlog tome su značajna migracijska kretanja mlađe populacije. Tako na primjer u 2011. najveći broj preseljenog stanovništva unutar Republike Hrvatske bio je u dobi od 20 do 39 godina starosti i iznosi 47,0 %. Odlazak stanovništva iz ruralnih područja je rezultat relativnog i/ili apsolutnog pogoršanja životnih i radnih uvjeta za mlade obitelji i rastućeg trenda seljenja u urbane centre ili perspektivnije ruralne/turističke regije. Uz to postoji i iznimno veliki broj malih poljoprivrednih gospodarstava na granici ekonomske održivosti (od ukupnog broja gospodarstva iz Upisnika, 48,36% gospodarstva posjeduje manje od 3 ha poljoprivrednog zemljišta).

Ovakva struktura poljoprivrednih gospodarstava dovodi do problema nedovoljne zaposlenosti nositelja i članova OPG-a, na vlastitom gospodarstvu, što dodatno povećava problem nezaposlenosti u ruralnim područjima. Prema podacima DZS u 2011. stopa nezaposlenosti (15-74 g) iznosila je 31% u ruralnim područjima.

Promicanje i razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti jedan je od najvažnijih načina rješavanja gospodarskih problema ruralnih područja. Diversifikacija u nepoljoprivredne djelatnosti doprinosi stvaranju novih radnih mjesta kao odgovor na pad gospodarskih aktivnosti s kojim se ruralna područja suočavaju.

Polazeći od navedenih problema, a imajući u vidu postojeći potencijal za gospodarski razvoj u ruralnom području te da bi se usporila depopulacija potrebno je:

- osigurati dio sredstava početnog kapitala neophodnog za početak poljoprivredne proizvodnje mladim poljoprivrednicima kao i malim poljoprivrednim gospodarstvima za njihovu samodostatnost;
- omogućiti intenzivniji razvoj već postojećih poljoprivrednih gospodarstava koji se bave nepoljoprivrednom djelatnošću u ruralnim područjima;
- omogućiti proširenje asortimana proizvodnje (diversifikaciju) na OPG-u, u nepoljoprivrednu djelatnost.

2. Doprinos fokus područjima i ciljevi mjere

Potpore u okviru ove mjere obuhvaćaju:

U 2014.g. provodit će se podmjera 3. i podmjera 4.

1. Potpora mladim poljoprivrednicima,
2. Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava,
3. Potpora ulaganju u pokretanje nepoljoprivrednih djelatnosti na OPG
4. Ulaganja u razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnim područjima u rangu mikro i malih gospodarskih subjekata

PODMJERA 1: Potpora mladim poljoprivrednicima

Cilj podmjere

Potpore se dodjeljuje mladim poljoprivrednicima za pokretanje poljoprivrednog gospodarstva. Mladi poljoprivrednici su educiraniji i sposobniji za rad u poljoprivredi te se lakše prilagođavaju tehnološkim promjenama i tržišnim uvjetima, što je preduvjet za podizanje produktivnosti rada i konkurentnosti poljoprivrede. Zbog loših preduvjeta za zasnivanje samostalne proizvodnje, te nedostatka početnog kapitala često napuštaju ruralna područja i rad u poljoprivredi. Cilj je potaknuti mlade ljude, osobito više obrazovane članove poljoprivrednih gospodarstava da se odluče za poljoprivrednu djelatnost. Time doprinosimo generacijskoj obnovi poljoprivrednog gospodarstva, što je preduvjet za veću produktivnost rada u poljoprivredi i brži razvoj gospodarstva (P2b, P2a).

PODMJERA 2: Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava

Cilj podmjere

Pružanje pomoći malim potencijalno održivim farmama koje su orijentirane na tržišnu proizvodnju u skladu sa zahtjevima koje postavlja tržište, ali im nedostaju glavni resursi. Cilj je pomoć takvim gospodarstvima u njihovu prijelazu na tržišno orijentiranu proizvodnju. Potpora će pomoći da ista postanu komercijalno održiva, što je preduvjet za postizanje konkurentnosti u poljoprivrednom sektoru.

Opstanak i razvoj takvih gospodarstava temelji se na potrebi restrukturiranja i povećanju dodane vrijednosti (P2a).

PODMJERA 3. Potpora ulaganju u pokretanje nepoljoprivrednih djelatnosti na OPG

Cilj podmjere

Poljoprivredna gospodarstva u Republici Hrvatskoj imaju mnoge prednosti koje se mogu koristiti za razvoj novih aktivnosti. Budući da sve veći broj obiteljskih gospodarstava više ne mogu ekonomski održivo poslovati samo od primarne poljoprivredne proizvodnje bez dodatnog prihoda na gospodarstvu, cilj ove podmjere je stvoriti alternativu za nedovoljno

iskorištenu radnu snagu za zapošljavanje na gospodarstvu u nepoljoprivrednim djelatnostima i uslugama.

Ruralni turizam je dobar primjer komplementarne djelatnosti na poljoprivrednim gospodarstvima, a mnogim obiteljskim gospodarstvima može pružiti priliku razviti održivu djelatnost na gospodarstvu. (P6a, P5c).

PODMJERA 4: Ulaganja u razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnim područjima u rangu mikro i malih gospodarskih subjekata

Cilj podmjere

Potpore ulaganju u razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti doprinosi unapređenju gospodarske aktivnosti u ruralnim područjima, održavanju i stvaranju novih radnih mjesta i povećanje prihoda gospodarskih subjekata. (P6a, P5c).

Cilj diversifikacije je pružiti ekonomsku aktivnost koja će privući ljude da žive i rade u ruralnim područjima.

3.Podmjere i razina potpore

PODMJERA 3. Potpora ulaganju u pokretanje nepoljoprivrednih djelatnosti na obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu

Prihvatljivi korisnici

Prihvatljivi korisnici unutar ove mjere su nositelj ili članovi obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva.

Prihvatljiva ulaganja i s njima povezani prihvatljivi troškovi

Prihvatljiva ulaganja i s njima povezani prihvatljivi troškovi će biti prikazani u poslovnom planu koji mora uključivati sve pojedinosti vezane uz ulaganje.

- ulaganja u turizam u ruralnom području
- izravnu prodaju proizvoda koji nisu obuhvaćeni Dodatkom 1,
- preradu
- ulaganja u zanatske usluge i obrte vezane uz poljoprivredu, šumarstvo, tradiciju i izrada suvenira

Uvjeti prihvatljivosti

Podnošenje poslovnog plana čija realizacija treba započeti u roku od 9 mjeseci od datuma donošenja Odluke o dodjeli potpore.

Proizvodi iz Aneksa I i non-Aneks I prihvatljivi su kao ulaz proizvodnog procesa ukoliko je produkt izlaznog proizvodnog procesa proizvod koji nije obuhvaćen Prilogom I Ugovora.

U slučaju potpore ulaganju u postrojenja na obnovljive izvore energije s kapacitetom proizvodnje koja prelazi godišnju potrošnju korisnika, primjenjuju se pravila državne potpore.

Visina i intenzitet potpore

Potpore se dodjeljuje u obliku bespovratnih sredstava za pokretanje nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnom području. Potpora se isplaćuje u najmanje dvije rate u razdoblju koje ne prelazi pet godina. Isplata zadnje rate uvjetovana je izvršenjem svih aktivnosti sadržanih u poslovnom planu.

Visina potpore

- minimalna vrijednost javne potpore po korisniku iznosi 3.500 €
- maksimalna vrijednost javne potpore po korisniku iznosi 70.000 €

Kriteriji rangiranja

Potpore se dodjeljuje putem javnog natječaja. Kriteriji rangiranja biti će propisani provedbenim aktom (Pravilnikom) i primjenjivat će se u slučajevima kada sredstva nisu dovoljna za sve prihvatljive prijave.

PODMJERA 4: Ulaganja u razvoj postojećih nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnim područjima u rangu mikro i malih gospodarskih subjekata

Prihvatljivi korisnici

- mikro i mali gospodarski subjekti koje se bave nepoljoprivrednom djelatnošću osnovani kao OPG-i, obrti, trgovačka društva ili zadruge

Prihvatljiva ulaganja i s njima povezani prihvatljivi troškovi

Prihvatljiva ulaganja obuhvaćaju:

- ulaganja u turizam na ruralnom području
- preradu i trženje proizvoda
- ulaganja u tradicijske obrte, suvenire
- ulaganja u obnovljive izvore energije
- pružanje usluga u ruralnim područjima, poljoprivredi i šumarstvu (IT centri, radionice za popravak poljoprivrednih i šumarskih strojeva, dječji vrtići, igraonica za djecu, sportsko-rekreativnih centara za mlade i odrasle, veterinarske usluge, pružanje usluga opskrbe stanovništva ruralnih područja, usluga skrbi za starije i nemoćne osobe, ..)

Prihvatljivi troškovi obuhvaćaju:

- (a) izgradnju, rekonstrukciju, uključujući i najam nepokretne imovine;
- (b) kupnja ili zakup novih strojeva i opreme do tržišne vrijednosti imovine;
- (c) opći troškovi povezane s izdacima navedenim u točkama (a) i (b), kao što su troškovi arhitekta, inženjera i konzultantske naknade, naknade koje se odnose na savjete vezane uz okolišnu i ekonomsku održivost, uključujući studije izvedivosti
- (d) nematerijalna ulaganja: nabava ili razvoj računalnog softvera, patenata, licenci, zaštitnih znakova, autorskih prava;

. Uvjeti prihvatljivosti

Proizvodi iz Aneksa I i non-Aneks I prihvatljivi su kao ulaz procesa prerade/trženja ukoliko je produkt izlaznog procesa prerade/trženja proizvod koji nije obuhvaćen Aneksom I.

U slučaju potpore ulaganju u postrojenja na obnovljive izvore energije s kapacitetom proizvodnje koja prelazi godišnju potrošnju korisnika, primjenjuju se pravila državne potpore.

Visina i intezitet potpore

Potpore se dodjeljuje u obliku bespovratnih novčanih sredstava za razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnom području.

Visina potpore:

- min vrijednost javne potpore po investiciji iznosi 3.500 €
- max vrijednost javne potpore po korisniku iznosi 200.000 € u 3 kalendarske godine (primjenjuju se „de minimis“ pravila potpore)

Intenzitet potpore iskazan kao udio sredstava javne potpore u prihvatljivim izdacima investicije iznosi 50% prihvatljivih izdataka.

Kriteriji rangiranja

Kriteriji rangiranja primjenjivat će se u slučajevima kada sredstva nisu dovoljna za sve prihvatljive prijave. Kriteriji rangiranja bit će propisani provedbenim aktom (Pravilnikom) kroz društvene, regionalne, okolišne te gospodarske parametre.

3.Osnovne usluge i obnova sela u ruralnim područjima

Pravna osnova

Prijedlog uredbe Vijeća i Parlamenta COM (2011) 627/3, 627 final/2; 17352/1/12 REV 1, članak 21.Uredba Komisije (EC) xy

Opravdanost mjere

Razlike između urbanih i ruralnih načina života još uvijek su prilično očite. U usporedbi s urbanim područjima, sela imaju specifične razvojne potrebe, probleme i prilike koje zahtijevaju različite razvojne pristupe. Loša kvaliteta života, uključujući dostupnost usluga i uvjeta za život i prateće infrastrukture značajno je dovelo do depopulacije i socijalno nepoželjnih iskrivljavanja kulturne i krajobrazne vrijednosti ruralnih područja. Osim toga, ova situacija utječe na razinu spremnosti ranije prognanih stanovnika na povratak, kao i predanost mladih obitelji da žive i rade u ruralnim područjima. Ruralna područja Hrvatske su bogata prirodnim, socijalnim i kulturnim nasljeđem koje je dobra osnova za pokretanje novih i diversifikaciju postojećih aktivnosti usmjerenih na povećanje zaposlenosti. Ruralna naselja imaju veliki broj društvenih i vatrogasnih domova i drugih javnih vrlo slabo iskorištenih objekata koje, adaptacija i opremanje, može pretvoriti u višenamjenske objekte za razne društvene, socijalne, kulturne i ekonomske aktivnosti lokalnog stanovništva.

Razlika između ruralnog i urbanog prostora je posebno uočljiva kod širokopojasne mreže elektronskih komunikacija. Dok u većim naseljima svako domaćinstvo ima mogućnost pristupa

toj mreži, u manjim naseljima i selima nema te mogućnosti te su mnogi stanovnici i gospodarstva uskraćeni za brži protok informacija i izvršenje određenih poslova. U Hrvatskoj je na kraju 2009. godine samo 50 % domaćinstva koristilo internet, a svega 39 % imalo širokopojasni pristup internetu, te još uvijek veliki dio područja nije pokriven širokopojasnom mrežom. Slabije nastanjena ruralna područja su i manje atraktivna za komercijalna infrastrukturna ulaganja tako da imaju potrebu za javnom potporom razvoju širokopojasne mreže.

Pristup širokopojasnoj mreži neophodan je za sve generacije, od školovanja mlade generacije, cjeloživotnog obrazovanja i informiranja te poslovanja radno aktivnog stanovništva, do komunikacije i socijalnih aktivnosti starije generacije iznad 65 godina. Usprkos raspršenim naseljima, potrebno je osigurati mogućnost pristupa širokopojasnoj mreži svim gospodarstvima i stanovnicima ruralnog područja.

Doprinos fokus područjima i ciljevi mjere

Cilj mjere je stvoriti temelj za razvoj kvalitete društvenog, kulturnog i gospodarskog života u kvalitetnom okolišu, uz istodoban razvoj gospodarstva. To bi trebalo omogućiti sljedeće:

- Očuvanje i razvoj regionalnih identiteta i regionalnih obilježja
- Ekonomski, prostorno dobro uravnotežen i održivi ruralni razvoj uz zaštitu okoliša, kao jednog od temeljnih načela
- Kvalitetne uvjete života za cjelokupno ruralno stanovništvo.

Razvoj lokalne infrastrukture i osnovnih lokalnih usluga u ruralnim područjima, uključujući i slobodno vrijeme i kulturu, rehabilitaciju sela i aktivnosti usmjerene na obnovu i unapređenje kulturne i prirodne baštine sela i ruralnih krajolika su ključni čimbenici u bilo kojem nastojanju da se ostvari potencijal rasta i promiče održivost ruralnih područja. (P6b)

Aktivnosti vezane za izgradnju i rekonstrukciju objekata koji poboljšavaju kvalitetu života u ruralnim područjima će poticati razvoj i pristup raznim robama i uslugama, koje će zajedno s infrastrukturnim vezama osigurati pomak na višu razinu življenja u ruralnim područjima. Dok razvojne mogućnosti za lokalne zajednice i doprinos pro-aktivne inicijative u odnosu na zaštitu okoliša i korištenje lokalnih resursa za osiguranje održive i obnovljive energije, prvenstveno biti kroz korištenje tehnologija bio - toplana u vlasništvu lokalne zajednice.

Potporom izgradnji objekata za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora ova mjera doprinosi povećanju učinkovitosti u korištenju energije (P5B) i potiče opskrbu i korištenje energije iz obnovljivih izvora - nusproizvodi, otpad i drugi oblici bio-otpada.

Potporom ulaganjima u širokopojasnu mrežu želi se omogućiti jednake mogućnosti pristupa informacijama i uslugama, koje nudi ta mreža stanovnicima ruralnog područja i gospodarstvima. To je posebno važno za područja gdje su tzv. bijele točke - područja na kojima širokopojasna mreža nije omogućena odnosno područja na kojima novi interesenti nemaju mogućnosti dobivanja širokopojasnog priključka, iako na tom području već postoje pojedini širokopojasni priključci.

Imajući na umu danas neupitnu vezu između razvoja interneta i širokopojasnog pristupa Internetu i ukupnog društvenog razvoja, poboljšanje u ovom području je nužan uvjet za daljnji razvoj ruralnih područja. Ulaganja u širokopojasnu infrastrukturu 6 (c) povećanje pristupa, korištenje i kvaliteta informacijskih i komunikacijskih tehnologija (ICT) u ruralnim

područjima, revitaliziraju i pokreću razvoj tih regija. To također pruža platformu kako značajno povećati učinkovitost zdravstva (e-zdravstvo), obrazovanja (e-learning), informiranja i gospodarskih aktivnosti u tim područjima.

Prihvatljivi korisnici

Prihvatljivi korisnici u ovoj mjeri su:

- a) jedinice lokalne samouprave (općine i gradovi) do 10.000 stanovnika
- b) komunalna poduzeća u većinskom vlasništvu lokalne samouprave
- c) javne ustanove neprofitnog karaktera u kojima su osnivači jedinice lokalne samouprave

Prihvatljiva ulaganja i s njima povezani prihvatljivi troškovi

Potpora u sklopu ove mjere pokriva ulaganja koja se odnose na:

Izrada i ažuriranje planova za razvoj gradova i općina u ruralnim područjima i njihovim osnovnim uslugama

- Stvaranje i ažuriranje lokalnih razvojnih planova općina i urbanističkih planova
- aktivnosti podizanja svijesti i javne konzultacije u pogledu utvrđivanja zaštite i planova upravljanja
- razvijanje programa za zaštitu, unapređenje, obnovu i vrednovanje kulturne i prirodne baštine (baze podataka, planovi za održivo korištenja, programi očuvanja i zaštite)

Ulaganja u infrastrukturu malih razmjera

- izgradnju i / ili rekonstrukciju lokalnih cesta i mostova
- izgradnja i / ili rekonstrukcija sustava za odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda, skupljanje i odvoz komunalnog otpada (vozila, kontejnera, kante), javna rasvjeta,
- ulaganja u proizvodnju toplinske i / ili električne energije iz obnovljivih izvora energije za javnu uporabu
- izgradnja distribucijske mreže za toplinske i/ili električne energije iz obnovljivih izvora energije
- ulaganja u razvoj interneta i širokopojasnog pristupa internetu, stvaranje e-rješenja za upravljanje, IT aplikacija

Ulaganje u razvoj, unapređenje osnovne usluge za seosko stanovništvo, uključujući i slobodno vrijeme i kulture, te pripadajućom infrastrukturom, kao što su

- ulaganja u objekte za predškolsko (vrtić), domove za starije osobe i za osobe s posebnim potrebama
- objekti za kulturu, sport, slobodno vrijeme kao društveni domovi, vatrogasni domovi, muzeji, turistički i kulturni centri
- igrališta (dječja, sportska), sportski tereni i prateći objekti, biciklističke staze, izletišta, rekreacijske zone i kupališta
- ulaganje u javne površine (javne zelene površine, pješačke staze, otvoreni odvodni kanali, trgovi, parkovi, pješačke zone, tržnice, stajališta za javni prijevoz, nogostupi, parkirališta.

- rekonstrukcija i/ili prenamjena postojećih objekata zgrada javne namjene

Prihvatljivi troškovi obuhvaćaju:

- a) troškovi gradnje, rekonstrukcije, kupnju, zakup nepokretne imovine
- b) troškovi za kupnju ili zakup novih strojeva i opreme do tržišne vrijednosti imovine, kupnja računalnog softvera
- c) opći troškovi povezani s troškovima pod točkom (a) i (b) kao što su troškovi arhitekata, inženjera, naknada za konzultacije, naknade koje se odnose na savjete vezane za okolišnu i ekonomsku održivost, uključujući studije izvedivosti
- d) troškovi izrade i ažuriranje planova za razvoj gradova i općina u ruralnim područjima i njihovim osnovnim uslugama

Uvjeti prihvatljivosti

Ulaganja u okviru ove mjere će biti prihvatljiva ako se investicije provode u skladu razvojnom i planskom dokumentacijom općina i s važećim zakonima vezanima za karakter investicije te planovima i odredbama koji se odnose na nju što će biti propisano Pravilnikom.

Visina i intenzitet potpore

Visina potpore:

- min. vrijednost javne potpore po investiciji (projektu) iznosi 3.500 €
- max. vrijednost javne potpore po investiciji iznosi 1 mil €, osim za ulaganja u postrojenja za proizvodnju i opskrbu toplinskom i/ili električnom energijom iz obnovljivih izvora energije za javnu uporabu gdje je max. iznos potpore 1,5 mil €
- max vrijednost javne potpore tijekom programskog razdoblja po korisniku i ovoj mjeri iznosi 3 mil €

Intenzitet potpore izražen je kao udio javne potpore u prihvatljivim troškovima investicije.

Ako ulaganje ne stvara značajan neto-prihod, javna potpora iznosi do 100% vrijednosti prihvatljivog izdatka.

Ako ulaganje stvara značajan neto-prihod, javna potpora iznosi do 50% vrijednosti prihvatljivog izdatka.

Značajnim neto-prihodom smatra se udio dobiti poslije oporezivanja koji je veći od 25% od ukupnih prihoda projekta u bilo kojoj godini trajanja projekta.

Kriteriji rangiranja

Kriterij rangiranja prijavljenih projekata bit će propisani Pravilnikom kroz regionalne, socijalne, okolišne energetske te ekonomske parametre.

Financijski plan mjere

Godina	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Ukupno (€)
EU doprinos	22.229.579,58	21.796.351,35	21.370.225,23	29.234.234,23	23.671.519,37	21.070.945,95	20.654.729,73	160.027.585,44
RH doprinos	7.409.859,86	7.265.450,45	7.123.408,41	9.744.744,74	7.890.506,46	7.023.648,65	6.884.909,91	53.342.528,48
Sveukupno	29.639.439,44	29.061.801,80	28.493.633,63	38.978.978,98	31.562.025,83	28.094.594,59	27.539.639,64	213.370.113,91

4.. Agro-okoliš i klima

Pravna osnova

Članak 29. Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o potpori ruralnom razvoju Europskoga poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (European Agricultural Fund for Rural Development - EAFRD) 2011/0282(COD)

Doprinos fokus područjima i ciljevi mjere

Mjera je, kao odgovor na sve veću potrebu za održivim ruralnim razvojem, kreirana sa željom da se potakne poljoprivrednikena dobrovoljno korištenje proizvodnih metoda koje su spojive sa zahtjevima šire društvene zajednice za očuvanjem i poboljšanjem okolišnih uvjeta. Istovremeno se postiže zaštita karakterističnih krajobraza, prirodnih resursa, tla i genetske raznolikosti od daljnjeg propadanja ili gubitka.

Uspostava, očuvanje i obogaćivanje ekosistema ovisnih o poljoprivredi i šumarstvu, s težištem na slijedećim područjima od interesa:

- a) uspostava, očuvanje i obogaćivanje bioraznolikosti, uključujući Natura 2000 područja i područja visoke prirodne vrijednosti
- b) poboljšanje gospodarenja vodom i zemljom i doprinos dostizanju ciljeva vodne direktive
- c) poboljšanje gospodarenja tlom, gnojivima, pesticidima i upravljanja erozijom,

Unapređenje učinkovitost resursa i potpora prelasku na privredu s niskim udjelom ugljika i klimatski prilagodljivu u sektoru poljoprivrednom, prehrambenom i šumskom sektoru, s težištem na slijedećim područjima od interesa:

- a) povećanje učinkovitosti korištenja vode u poljoprivredi
- b) povećanje učinkovitosti korištenja energije u poljoprivredi i preradi hrane
- c) olakšavanje opskrbe i korištenja obnovljivih izvora energije, nus-proizvoda, otpada, ostataka i drugih neprehrambenih sirovina za potrebe bioprivrede
- d) smanjenje emisije stakleničkih plinova i amonijaka iz poljoprivrednih izvora te poboljšanje kvalitete zraka
- e) poticanje vezivanja CO₂ (sekvencijacija) u poljoprivredi i šumarstvu.

Cilj mjere je umanjiti i/ili izbjeći negativan utjecaj poljoprivrede na okoliš te održati i poboljšati biološku raznolikost.

Opis mjere i razina potpore

Mjera se sastoji od 16 podmjera združenih u četiri paketa.

Potpore je u vidu godišnjeg plaćanja po jedinici površine ili grlu/kljunu kao naknada korisniku za gubitak prihoda i dodatne troškove koji su rezultat pridržavanja posebnih uvjeta koji nadilaze minimalno propisane uvjete.

Korisnici ove mjere mogu istodobno koristiti potporu po nekoliko osnova što će biti propisano u tabeli kombiniranja akcija.

Korisnici ove mjere mogu istodobno ostvarivati potporu za ekološku poljoprivredu ukoliko ona nadilaze propisane zahtjeve navedene u Zakonu o ekološkoj poljoprivredi i pripadajućim pravilnicima .

Minimalna površina....

Stupanj potpore

Maksimalni iznosi potpore sukladno Prijedlogu UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o potpori ruralnom razvoju Europskoga poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EAFRD) iz Dodatka 1. Iznose:

Iznos u €	
600	Po hektaru godišnje za godišnje usjeve
900	Za specijalizirane trajne nasade
450	Za ostale vrste korištenja
200	Po uvjetnom grlu

Prihvatljivi korisnici

Prihvatljivi korisnici ove mjere su poljoprivredni proizvođači, grupe poljoprivrednih proizvođača i ostale upravitelji poljoprivrednog zemljišta a koji su upisani u ARKOD ili JRDŽ.

PODMJERA: Izvorne i zaštićene pasmine domaćih životinja

Razlozi za podmjeru i ciljevi

Očuvanje izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja u Republici Hrvatskoj značajno je iz gospodarskih, kulturnih i znanstvenih razloga. Izvorne i zaštićene pasmine domaćih životinja poticaj su oživljavanja dijela ruralnih područja, osiguravajući lokalnoj populaciji dodatni prihod. Pogodne su za korištenje i održavanje pašnjačkih površina, sprječavanje devastacije i sukcesije staništa, uključivanje u programe ekološke proizvodnje i razvijanje prepoznatljivih tradicionalnih robnih marki. Sastavni su dio ekosustava o kojem ovise brojne druge biljne i životinjske vrste.

Zakon o stočarstvu Republike Hrvatske definira izvorne pasmine kao pasmine domaćih životinja stvorene na području Republike Hrvatske. Popis izvornih i zaštićenih pasmina i

sojeva domaćih životinja nastalih na teritoriju Hrvatske (NN 127/98, NN 73/03, NN 39/06, NN 126/07, 70/09) navodi slijedeće pasmine kao izvorne i zaštićene:

Goveda	Ovce	Svinje
- Istarsko govedo	-	Cigaja - Crna slavonska
- Slavonsko-srijemski podolac	- Creska	ovca - Turopoljska
- Buša	- Dalmatinska	pramenka
Konji	- Dubrovačka	ruda
- Hrvatski posavac	- Istarska	ovca
- Hrvatski hladnokrvnjak	- Krčka	ovca
- Lipicanac	- Lička	pramenka
- Međimurski konj	- Paška	ovca
Magarci	- Rapska	ovca
- Istarski magarac	Koze	
- Primorsko-dinarski magarac	- Hrvatska šarena	koza
- Sjeverno-jadranski magarac	- Hrvatska bijela	koza
	- Istarska	koza

Popis izvornih i zaštićenih pasmina i sojeva domaćih životinja navodi do sada prepoznate i očuvane izvorne pasmine domaćih životinja nastale na teritoriju Republike Hrvatske. Popis će se nadopunjavati pasminama za koje se potvrdi izvornost. Program ruralnog razvoja sadržava listu izvornih i zaštićenih pasmina koje su u opasnosti da budu izgubljene za poljoprivredu te broj rasplodnih ženskih grla. Izvorne i zaštićene pasmine uzgojene u zemlji registrirane su pri HPA koja procjenjuje ugroženost na nacionalnoj razini prema klasifikaciji FAO-a.

Provedba ove mjere će povećati broj svih vrsta i pasmina izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja i smanjiti rizik od njihovog izumiranja, a također pridonijeti očuvanju raznolikosti.

. Posebni uvjeti za podmjernu

Program ruralnog razvoja sadržava listu izvornih i zaštićenih pasmina koje su u opasnosti da budu izgubljene za poljoprivredu te broj rasplodnih ženskih grla. Taj broj potvrđuje priznato stručno tijelo ili organizacija/udruženje uzgajivača koje mora voditi i ažurirati matične knjige i uzgojne upisnike za dotičnu pasminu te mora postojati dokaz da dotično tijelo posjeduje vještine i znanja potrebna za utvrđivanje životinja izvornih i zaštićenih pasmina.

Prihvatljivo je grlo/kljun uzgojno valjane izvorne i zaštićene pasmine domaćih životinja, koje je upisano u JRDŽ i središnji popis matičnih grla, odnosno Središnji registar kopitara, odnosno Središnji popis matičnih jata i matični popis ovlaštenih organizacija za uzgoj uzgojno valjanih kopitara.

Konverzijska tablica prihvatljivih grla u dobnim granicama za plaćanje

Bikovi, krave i druga goveda starija od dvije godine, kopitari stariji od šest mjeseci	1,0 UG
Goveda od šest mjeseci do dvije godine	0,6 UG
Goveda mlađa od šest mjeseci	0,4 UG
Ovce	0,15 UG
Koze	0,15 UG
Rasplodne krmače > 50 kg	0,5 UG
Ostale svinje	0,3 UG

Kokoši	0,014 UG
Ostala perad	0,003 UG
Ta stopa konverzije može se povećati uzimajući u obzir znanstvene argumente koji se obrazlažu i primjereno pojašnjavaju u Programima Ruralnog Razvoja.	

Stanje u Hrvatskoj sa 31.12 2012. I usporedba sa dozvoljenim pragovima ugroženosti u EU

Vrste životinja iz uzgoja za koje se može dobiti potpora	Broj ženskih rasplodnih grla	
Govedarstvo:	Broj ženskih grla u RH sa 31.12.2011	Uvjeti za priznavanje ugroženosti pasmina Prema EC 1974/2006
Buša	308	Granični prag za priznavanje je 7500 ženskih grla
Istarsko govedo	627	
Slavonsko srijemski podolac	145	
Svinjogojstvo		
Crna slavonska pasmina	896	Granični prag za priznavanje je 15000 ženskih grla
Turopoljska pasmina	129	
Ovčarstvo		
Istarska ovca	2218	Granični prag za priznavanje je 10000 ženskih grla
Creska ovca	880	
Krčka ovca	152	
Paška ovca	4823	
Dubrovačka ruda	674	
Lička pramenka	7585	
Dalmatinska pramenka	9022	
Cigaja	1390	
Rapska ovca	518	
Kozarstvo		
Hrvatska šarena	491	Granični prag za priznavanje je 25000 ženskih grla
Hrvatska bijela	71	
Peradarstvo		
Zagorski puran	2860	
Kokoš hrvatica	949	
Kopitari	Nema ažuriranih podataka ali je procjena da po pojedinoj pasmini broj ženskih rasplodnih grla ne prelazi prag od 5000 UG što je uvjet za priznavanje	

Korisnici ove podmjere moraju poštivati sljedeće uvjete:

- držati minimalni obvezni broj ZIP pasmina izražen u uvjetnim grlima tijekom petogodišnjeg razdoblja
- u slučaju uginuća ZIP životinja zbog bolesti potrebno je nadomjestiti životinje u roku do 60 dana od dana uginuća,
- u slučaju prodaje ili isključenja ZIP životinja obvezno je nadomjestiti u roku do 30 dana jednaki broj uvjetnih grla koji je prijavljen,
- ZIP životinje mogu biti zamijenjene drugim pasminama iste vrste,

- isključenje ZIP životinja, korisnik je dužan obavijestiti pismeno agenciju za plaćanje i uz dostavu prateće dokumentacije u roku od deset radnih dana od dana smrti životinje,
- zamijenjena ZIP životinja prijavljuje se agenciju za plaćanje u roku do deset radnih dana nakon zamjene

Minimalni broj UG po PG kao uvjet za potporu iznosi 1 UG dok broj UG/ha PG mora biti u rasponu od 0,2-1,0

Visina potpore

Plaćanja za ovu podmjernu se odobravaju godišnje po uvjetnom grlu čime se nadoknađuju dodatni troškovi i izgubljeni prihodi koji proizlazi iz obveze koju su prihvatili poljoprivrednici. Kako bi dokazale i potvrdile primjerenost i točnost kalkulacije razine potpore HR je osigurala stručnu pomoć, koju u tu svrhu mogla pružati tijela ili službe koje su neovisne od tijela odgovornih za kalkulaciju.

Visina potpore iznosi:

X €/ha po UG izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja

PODMJERA: OČUVANJE AUTOHTONIH I TRADICIJSKIH SORTI POLJOPRIVREDNOG BILJA

Razlozi za podmjernu i ciljevi

Stare, tradicionalne sorte i populacije sve više nestaju iz proizvodnje. Kao posljedica toga, smanjena je genetska raznolikost poljoprivrednog bilja, a time i genetska pričuva o kojoj ćemo ovisiti kako bismo zadovoljili nepredviđene potrebe budućih promjena u svijetu i društvu.

Očuvanjem autohtonih i tradicijskih sorti poljoprivrednog bilja nastoji se sačuvati domaće sorte poljoprivrednog bilja koje :

- potječu iz domaćih biljnih genetskih izvora i nisu bile predmet sustavnog oplemenjivanja;
- su uzgajane u Republici Hrvatskoj;
- održavaju i umnažaju se u Republici Hrvatskoj u sličnim ekološkim uvjetima.

Očuvanjem genetskih izvora osigurava se dostupnost bioraznolikosti poljoprivrednicima, oplemenjivačima, istraživačima, kao i za korištenje budućim generacijama.

Cilj podmjere:

- očuvanje genetske raznolikosti autohtonih i tradicijskih sorti poljoprivrednog bilja
- očuvanje ekosustava autohtonih i tradicijskih sorti poljoprivrednog bilja na poljoprivrednim površinama
- Osiguranje očuvanja lokalnih sorti vrijednih za kulturnu baštinu i genetsku raznolikost
- Inventarizaciju postojećih kolekcija biljnih genetskih izvora

- Ekozemljopisni pregled i prikupljanje biljnih genetskih izvora
- Očuvanje biljnih genetskih izvora in situ i ex situ
- Održavanje i regeneraciju primki
- Opis i procjenu primki biljnih genetskih izvora na morfološkoj, biokemijskoj i molekularnoj razini
- Razvoj informacijsko-dokumentacijskog sustava
- Uspostava pravila u razmjeni i uporabi biljnih genskih izvora
- Izgradnja kapaciteta za čuvanje biljnih genetskih izvora
- Razvoj zakonodavstva u području biljnih genetskih izvora
- Informiranje javnosti o važnosti očuvanja biljnih genskih izvora

Primka je temeljna jedinica u očuvanju i dokumentiranju biljnih genetskih izvora koja predstavlja uzorak sjemena ili sadnog materijala odnosno skup biljaka unutar poljske kolekcije.

Očuvanjem autohtonih i tradicijskih sorti poljoprivrednog bilja čuva se zdravi roditeljski materijal sa genetskim informacijama bitnim za očuvanje dobrih svojstava otpornosti na bolesti, klimatske promjene i njihove prilagođenosti lokalnim uvjetima uzgoja. Ujedno autohtone i tradicijske sorte poljoprivrednog bilja mogu služiti i kao osnova za poboljšanje svojstava uzgaja novih sorti.

Upravo iz tih razloga pokazala se potreba za očuvanje genetskih resursa domaćih autohtonih sorti. Proizvodnja autohtonih i tradicijskih sorti poljoprivrednog bilja nije komercijalizirana zbog svoje niske produktivnosti.

Pravni temelj

- ▶ Zakon o sjemenu, sadnom materijalu i priznavanju sorti poljoprivrednog bilja (NN 140/05, 35/08, 55/11)
  - Članak 5.6. Povjerenstvo za biljne genetske izvore
- ▶ Pravilnik o očuvanju i održivoj uporabi biljnih genetskih izvora (NN89/09)
- ▶ Odluka o proglašenju o proglašenju Zakona o potvrđivanju Međunarodnog ugovora o biljnim genetskim resursima za hranu i poljoprivredu (NN Međunarodni ugovori 1/09, 27. 02. 2009.)
- ▶ Stupanje na snagu IT-a u odnosu na Republiku Hrvatsku 06. 08. 2009. godine (NN Međunarodni ugovori 8/09, 12. 10. 2009.).
- ▶ Prijedlog Nacionalnog programa očuvanja i održive uporabe biljnih genetskih izvora za hranu i poljoprivredu u Republici Hrvatskoj - izrađen je 2013. godine, ali još uvijek nije usvojen

Posebni uvjeti za podmjere

Prihvatljivi korisnici su, poljoprivredna gospodarstva (OPG –, obrti, zadruge, trgovačka društva), rasadničari, održivači i znanstvene ustanove registrirane u Upisniku poljoprivrednih gospodarstava kojeg vodi Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, Prihvatljive površine

Prihvatljiva je ARKOD parcela na kojoj se uzgajaju autohtone i tradicijske sorte poljoprivrednog bilja definirane su popisnom autohtonih i tradicijskih sorti poljoprivrednog biljana koje se nalaze na sortnoj listi RH koji je sastavni dio PRR

Banka gena – prikupljanje, opis I procjena svojstava, regeneracija I multipliciranje, očuvanje I pohranjivanje genetskih fondova I specijaliziranih baza podatka izrađenih za tu svrhu.

Korisnici ove podmjere moraju poštivati slijedeće uvjete:

- minimalna površina je 0,5 ha za oranice ili 0,25 ha za povrće i višegodišnje nasade
- površine pod autohtonim i tradicijskim sortama moraju imati dokaz porijekla nabave sjemenskog ili sadnog materijala valjanom ispravom (otpremnica/račun i deklaracija/certifikat)
- obveznik je dužan čuvati dokumentaciju i voditi zapise o proizvodnji autohtonih i tradicijskih sorti

Visina potpore

Visina potpore iznosi:

- za oranične kulture X €/ha

- za trajne nasade X €/ha

Integrirana zaštita bilja

je sustav uzgoja koji podrazumijeva uravnoteženu primjenu agrotehničkih mjera uz uvažavanje ekonomskih, ekoloških i toksikoloških čimbenika pri čemu se kod jednakog ekonomskog učinka prednost daje ekološki i toksikološki prihvatljivijim mjerama.

Pravna osnova

Prijedlog Uredbe Vijeća i Parlamenta COM (2011) 627/3, 627 final/2 ; 17352/1/12 REV 1; članak 29.

Namjena podmjere

Namjena podmjere integrirana zaštita bilja je proizvodnja pri kojoj se vodi računa o:

- smanjenju onečišćenja tla, vode i zraka, odnosno čuvanju okoliša i prirodnih staništa,
- čuvanju i poticanju plodnosti tla,
- čuvanju i poticanju biološke raznolikosti te poticanju prirodnih mehanizama regulacije,
- optimalnoj uporabi agrokemikalija,
- ekonomskoj održivosti sustava proizvodnje.

. Opis podmjere, korisnici i razina potpore

- Potpora predstavlja nadoknadu poljoprivrednim proizvođačima za dodatne troškove (u proizvodnji) i gubitak prihoda koji su povezani s proizvodnim tehnikama.
- Korisnik potpisuje Ugovor s APPRRR kojim se obvezuju baviti integriranom zaštitom bilja uz poštivanje svih općih i posebnih propisa tijekom narednih pet godina. Po isteku petogodišnjeg razdoblja Ugovor se može produžavati na godišnjoj osnovi.

U Republici Hrvatskoj integrirana proizvodnja bilja uvodi se u zakonske okvire od 2010. godine. Propisi koji uređuju područje integrirane proizvodnje bilja su Zakon o poljoprivredi (NN 149/09, 127/10, 50/12 i 120/12) Pravilnik o integriranoj proizvodnji poljoprivrednih proizvoda (NN 137/12) i Tehnološke upute za integriranu proizvodnju povrća, ratarskih kultura voća i grožđa koje se donose za svaku kalendarsku godinu.

U svrhu povećanja integrirane zaštite bilja:

- Ministarstvo poljoprivrede vodi Upisnik proizvođača u integriranoj proizvodnji,
- postoji nadzorno tijelo za stručni nadzor integrirane proizvodnje;
- na nacionalnoj razini postoji znak za proizvode iz integrirane proizvodnje;
- dodjeljuju se potpore za integriranu proizvodnju od 2011. godine.

Prihvatljivi korisnici i s njima povezani prihvatljivi troškovi

Korisnici koji zadovoljavaju uvjete su poljoprivredna gospodarstva (OPG, obrti, zadruge, trgovačka društva) registrirani u:

- ✓ Upisnik proizvođača u integriranoj proizvodnji kojeg vodi Ministarstvo poljoprivrede u elektroničkom sustavu Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju.

. Prihvatljiva ulaganja

Korištena poljoprivredna površina prihvatljiva za potporu obuhvaća ARKOD parcele registrirane u ARKOD sustavu kojim upravlja APPRRR, a koje su pod stručnim nadzorom od strane nadzornog tijela.

Prihvatljive su registrirane ARKOD parcele od najmanje 0,25 ha i to:

povrće,
višegodišnji nasadi,
ratarske kulture.

Vrsta i visina potpore te metodologija za izračun

VRSTA POTPORE	VISINA POTPORE
POVRĆE	
VIŠEGODIŠNJI NASAD	
ORANICA	

Potpore će se dodjeljivati za obveze koje su iznad standard unakrsne usklađenosti te minimalnih zahtjeva kod korištenja sredstava za zaštitu bilja i gnojiva.

Potpore je u vidu godišnje isplate po ha korištene poljoprivredne površine u integriranoj zaštiti bilja.

Metodologiju i model kalkulacija za izračun potpore za integriranu zaštitu bilja načinila je i ovjerila neovisna institucija.

Uvjeti prihvatljivosti:

- najmanje jednom godišnje podvrgnuti svoje gospodarstvo stručnom nadzoru od strane ovlaštenog nadzornog tijela za integriranu poljoprivrednu proizvodnju,
- posjedovati potvrdu za integriranu poljoprivrednu proizvodnju za kalendarsku godinu,
- voditi evidenciju o integriranoj proizvodnji od početka proizvodnje do prodaje.

Obveze

- Pridržavati se uvjeta višestruke sukladnosti,
- Pratiti populaciju korisnih organizama odnosno prirodnih neprijatelja,
- Primjenu herbicida ne treba obavljati kod svakog stupnja zakorovljenosti (niži stupanj zakorovljenosti moguće je suzbiti primjenom npr. mehaničkih mjera),
- Vršiti pravilan odabir herbicida ili kombinacije herbicida zasniva na poznavanju sastava korovne flore na određenoj parceli,
- Prisustvovati predavanjima o integriranoj poljoprivrednoj proizvodnji i predavanjima vezanim uz tu proizvodnju u trajanju od 5 nastavnih sati.

Uobičajena poljoprivredna praksa	Zahtjevi kod izvođenja mjere
U RH poljoprivrednik se ne treba dodatno obrazovati.	Nositelj prava na potporu iz naslova podmjere dužan je u trenutku trajanja mjere proći obrazovni program izobrazbe u trajanju najmanje 5 sati godišnje. Po završenoj izobrazbi nositelj i prava prima potvrdu o sadržaju, izvođaču i broju odslušanih sati izobrazbe.
Vođenje evidencija o poslovnim kod uobičajene poljoprivredne prakse nije obvezno.	Vođenje evidencija je obvezno za sve poljoprivredne proizvođače koji su uključeni u podmjeru. Poljoprivredni proizvođači dužni su voditi evidencije o svim poslovnim aktivnostima koje se izvode pri podmjeri sukladno Pravilniku o integriranoj proizvodnji poljoprivrednih proizvoda (NN 137/12)
Dodatni minimalni zahtjevi za korištenje gnojiva Sukladno Zakonu o gnojivima i poboljšivačima tla, NN 163/03, 40/07, odnosno Pravilniku o dobroj poljoprivrednoj praksi u korištenju gnojiva, NN 56/07, gnojiva se koriste sukladno općim načelima dobre prakse, odnosno prema potrebama biljaka za hranjivima	Sukladno Pravilniku o integriranoj proizvodnji poljoprivrednih proizvoda (NN 137/12) i Tehnološkim uputama pri integriranoj poljoprivrednoj proizvodnji važna su ograničenja kod korištenja gnojiva.
Kod uobičajene poljoprivredne prakse poljoprivredni proizvodi nisu označeni posebnim znakom	Sukladno Pravilniku o integriranoj proizvodnji poljoprivrednih proizvoda (NN 137/12) poljoprivredni proizvodi iz integrirane proizvodnje označeni su znakom integrirane proizvodnje
Propisani zahtjevi postupanja, standard za sredstva za zaštitu bilja Sukladno Zakonu o sredstvima za zaštitu bilja (»Narodne novine«, br. 70/05) poljoprivredni proizvođači smiju koristiti samo registrirana SZB i to samo na način i u svrhu koja je propisana u uputama za uporabu na etiketi pojedinog SZB. Upisnik registriranih SZB objavljuje se u Narodnim novinama najmanje jedanput godišnje.	Sukladno Pravilniku o integriranoj proizvodnji poljoprivrednih proizvoda (NN 137/12) i Tehnološkim uputama pri integriranoj poljoprivrednoj proizvodnji važna su ograničenja pri korištenju sredstava za zaštitu bilja i drugih sredstava za zaštitu biljaka.
Korištenje genetski promijenjenih organizama i proizvoda dobivenih iz istih Zakonom o genetski modificiranim organizmima („Narodne novine“, br. 70/50, 137/09) uređuje postupanje s genetski modificiranim organizmima	Sukladno Pravilniku o integriranoj proizvodnji poljoprivrednih proizvoda (NN 137/12) i tehnološkim uputama pri integriranoj poljoprivrednoj proizvodnji korištenje genetski promijenjenih organizama i proizvoda dobivenih iz njih, nije dozvoljeno.
Kod uobičajene poljoprivredne prakse poljoprivredni proizvođač može obrađivati poljoprivredna zemljišta bez dobivanja certifikata	Korisnik potpore mora imati potvrdu integrirane poljoprivredne proizvodnje.

Trajanje obveze

Korisnik se obvezuje provoditi mjeru kroz trajanje obveze (minimalno pet godina).

Odstupanja su dopuštena samo u iznimnim slučajevima i to:

- ako nakon 4 godine ispunjavanja uvjeta, korisnik se prestane baviti poljoprivrednom proizvodnjom ili da njegov nasljednik ne može nastaviti ispunjavati obveze.
- ako na kraju obveze, nisu poznate promjene koje mogu kasnije utjecati na provedbu mjere,
- u slučaju više sile ili izmijenjenih okolnosti i to:
  - a) smrt korisnika,
  - b) dugotrajna nesposobnost korisnika,
  - c) smrt člana gospodarstva,
  - d) dugotrajna nesposobnost člana gospodarstva,
  - e) izvlaštenje velikog dijela gospodarstva poslije preuzete obveze,
  - f) velike prirodne katastrofe koje utječu na najmanje 30% poljoprivrednog zemljišta,
  - g) uništavanje poljoprivrednih površina izazvano divljim životinjama,
  - h) masovni napad bolesti i štetnika koji uzrokuju uništavanje poljop.površina.
  - i) promjene u veličini poljoprivrednog gospodarstva do 30 % poljoprivrednog zemljišta(komasacija, denacionalizacija, nasljeđivanje, dražba, prestanak ugovora o najmu).

Ako je šteta uzrokovana divljim životinjama, korisnik može:

- prestati provoditi mjeru u potpunosti ako istu nije moguće završiti,
- suspendirati mjeru u godini u kojoj je došlo do štete, a nakon toga nastaviti sa provedbom mjere do kraja obveze.

Kao prirodne katastrofe smatrati će se:

- potres, snijeg, poplava
- nepovoljni vremenski uvjeti kao mraz, tuča, led ili susnežica, kiša(oluja sa jakom kišom), suša,
- masovno izbijanje biljnih bolesti i bolesti životinja.

Pod pojmom prirodne katastrofe smatra se ako je zahvaćeno najmanje 30% poljoprivrednog zemljišta.

Plaćanje u slučaju više sile ili iznimnih okolnosti:

Ukoliko je dokazana viša sila ili izmijenjene okolnosti te podnesen zahtjev APPRRR na vrijeme, plaćanja će biti odobreno u cijelosti za godinu u kojoj je nastala viša sila ili izmijenjene okolnosti.

U slučaju izmijenjene okolnosti uništavanjem poljoprivrednog zemljišta divljim životinjama, plaćanje za tu godinu biti će u cijelosti bez obzira na promjenu stanja.

Korisnik je dužan sanirati područje iduće godine,u protivnom neće moći ostvariti pravo na potporu u toj godini.

Razina potpore

Potpore u okviru ove mjere je ograničena na maksimalne iznose potpore utvrđenim u Dodatku I. Uredbe RD i to:

- 600 eura po hektaru godišnje za godišnje usjeve,
- 900 eura po hektaru godišnje za specijalizirane višegodišnje usjeve,
- 450 eura po hektaru godišnje za ostale namjene zemljišta.

Podmjera integrirana biljna zaštita financira se iz javnih sredstava i to sa 75 % iz Europskog fonda i 25 % iz državnog proračuna.

. Financijski plan

Mjera	Financijska sredstva EU (75%)	Financijska sredstva iz držanog proračuna (25%)	Ukupno (EU+državni proračun)
Integrirana biljna zaštita	573.750.000,00 kn 76.500.000,00 €	191.250.000,00 kn 25.500.000 €	765.000.000,00 kn 102.000.000 €

Provjerljivost i upravljivost mjerom

Kontrolu podmjere u odnosu na ostvarivanje prava na plaćanje provodi Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju. Upravljačko tijelo i Agencija za plaćanje izradili su preliminarnu procjenu provjerljivosti podmjere integrirana zaštita bilja.

Ukoliko procjena pokaže da su zahtjevi koji se odnose na provjerljivost nisu ispunjeni, podmjera će se prilagoditi.

Preliminarna procjena provjerljivosti i mogućnost kontrole

Izbjegavanje nepotrebnog rizika od pogreške

Da bi se izbjegli problemi u provedbi podmjere integrirana zaštita bilja, te da bi se smanjila učestalost pogreške provoditi će se slijedeće aktivnosti:

- Korisnik mora biti uključen u sustav kontrole najkasnije do 15. ožujka tekuće godine,
- Korisnik koji se ne uključi u sustav kontrole u određenom roku, neće moći podnijeti zahtjev za potporu mjere,

Klauzula

U slučaju promjena u nacionalnom i EU zakonodavstvu, podmjera integrirana zaštita bilja uskladiti će se s tim promjenama.

Tijekom implementacije podmjere može doći do podešavanja podmjere poradi opravdanih ciljeva. Opravdani ciljevi su korištenje novih tehnologija i alata, a time se može produžiti trajanje obveze. Ako korisnik ne prihvaća nastale promjene, podmjera prestaje, a dodijeljena financijska sredstva ne mora vratiti.

Opća pravila koja se odnose na plaćanja mjere

Ukoliko cijelo ili dio poljoprivrednih površina pod podmjerom integrirana zaštita bilja prelazi drugom korisniku koji preuzima obvezu ili dio obveze, korisnik koji predaje poljoprivredno zemljište nije obvezan izvršiti povrat sredstava za podmjeru.

Korisnik može povećati poljoprivredne površine pod podmjerom za preostali dio vremenskog perioda podmjere ili može izvršiti zamjenu za novo vremensko razdoblje koje mora biti jednako ili strože u odnosu na prvu obvezu.

Ostali relevantni podaci

Odnos s drugim mjerama

Podmjera	Vrsta pokazatelja	Razina praćenja	Pokazatelj	Ciljana vrijednost 2014-2020
Integrirana zaštita bilja (29)	Izlazni	podmjera (29)	Ukupan broj korisnika	1500
			Ukupna površina pod potporom u ovoj mjeri	180.000.00 ha

Dokazivost i mogućnost kontrole mjere

U skladu sa člankom 69. Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o potpori ruralnom razvoju Europskoga poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (European Agricultural Fund for Rural Development - EAFRD) 2011/0282(COD).

Upravljačko tijelo i Agencija za plaćanja za svaku mjeru Programa za ruralni razvoj će osigurati prethodnu (ex ante) procjenu provjerljivosti i upravljivosti mjera koje treba uključiti u program za ruralni razvoj. Upravljačko tijelo i Agencija za plaćanja dužni su tijekom provedbe programa za ruralni razvoj izvršiti procjenu provjerljivosti i upravljivosti mjera. Ako se u procjeni otkrije da zahtjevi za provjerljivosti i upravljivost nisu ostvareni, predmetne se mjere sukladno prilagođavaju.

PRETHODNA OCJENA PROVJERLJIVOSTI I MOGUĆNOST KONTROLE

Predviđeno je da dobrovoljni korisnik ove mjere svoj zahtjev podnosi na jedinstvenom zahtjevu za plaćanja za tekuću godinu. Agencija će u tu svrhu prilagoditi elektroničku aplikaciju sukladno pravilima iz Programa ruralnog razvoja. Korisnik će izjavom jamčiti izvršenje obveza propisanih pojedinom mjerom odnosno prihvaćanje obveznog perioda provođenja mjera.

Tabela provjerljivosti obveznih zahtjeva za korisnike agrookolišnih mjera

Osnovni zahtjevi	Provjerljivost
Poljoprivredno gospodarstvo mora biti upisano u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava koji vodi APPRRR	100 % administrativna kontrola putem registra poljoprivrednih gospodarstava.
Grlo zaštićene i izvorne pasmine mora biti upisano u Jedinstveni registar domaćih životinja (JRDŽ)	100 % administrativna kontrola putem dostave podataka od Hrvatske poljoprivredne agencije, nadležne za vođenje jedinstvenog registra životinja
Korisnik mora pohađati izobrazbu vezanu uz poljoprivredno-okolišne mjere u trajanju od minimalno četiri sata godišnje.	100 % administrativna kontrola putem evidencija izobrazbe poljoprivrednih gospodarstava ili dostava potvrde o pohađanju prilikom predaje jedinstvenog zahtjeva
Izrada plana gnojidbe s bilancom hraniva	Tražitelj potpore podnosi plan gnojidbe s bilancom hraniva koji može samostalno izraditi putem AL kalkulatora gnojidbe uz

	potvrdu savjetodavne službe. Plan gnojidbe se dostavlja prilikom podnošenja jedinstvenog zahtijeva
Plan plodoreda	Korisnik potpore dostavlja plan plodoreda za svaku proizvodnu godinu uz potvrdu savjetodavne službe. Administrativna kontrola se vrši prema omjeru iz greeninga: 1. usjev; minimalno 5% 2. usjev; minimalno 25% 3. glavni usjev; minimalno 75%
Potvrdnica za integriranu proizvodnju	Savjetodavna služba nadležna za stručnu kontrolu integrirane proizvodnje dostavlja APPRRR izvještaj o provedenoj kontroli i potvrdi sukladnosti sa zahtijevima u tehnološkim uputama
Dodatni zahtjevi	Provjerljivost
Paket 1. , Podmjera 1. Prihvatljive su parcele čiji je prosječni nagib 7-15%	100 % provjerljivost parcela putem atributa ARKOD čestice i digitalne karte stvarnog rizika erozije vodom RH
Paket 1. , Podmjera 1. Sijanje i obrada okomito na pad terena	X %, kontrola na terenu i CWRS
Ostali dodatni zahtjevi bit će definirani Pravilnikom o IAKS plaćanjima po ha ili po UG.	

5. Ekološka poljoprivredna proizvodnja

Pravna osnova

Prijedlog Uredbe Vijeća i Parlamenta COM (2011) 627/3, 627 final/2 ; 17352/1/12 REV 1; članak 30.

Opravdanost mjere

Namjera je konvencionalne metode poljoprivredne proizvodnje pretvoriti u metode ekološke poljoprivredne proizvodnje kako je definirano Uredbom Vijeća (EZ) br.834/2007 kao i održavanje ove mjere nakon prijelaznog razdoblja.

Ekološka poljoprivredna proizvodnja ima sve veći značaj u ukupnoj poljoprivrednoj proizvodnji u Republici Hrvatskoj te predstavlja dobar temelj za razvoj ruralnog prostora, a time pridonosi smanjenju korištenja sredstava za zaštitu bilja, sintetskih mineralnih gnojiva i dr.

Interes za ekološku proizvodnju u Republici Hrvatskoj je u znatnom porastu, što potvrđuju podaci o povećanju površina u ekološkoj poljoprivredi s 51 ha u 2002. godini na 32.035,80 ha u 2011. godini (Tablica 1.) i ukupno 1.494 fizičkih i pravnih osoba koje

se bave ekološkom proizvodnjom zaključno sa 2011. godinom. Udio površina u ekološkoj proizvodnji u odnosu na ukupno korišteno poljoprivredno zemljište u Republici Hrvatskoj iznosi 2,90 %. Istraživanja u Republici Hrvatskoj pokazuju da 15 % hrvatskih građana kupuje hranu iz ekološke proizvodnje.

Kako bi se trend nastavio odnosno povećao nužno je nastaviti sa daljnjim osmišljavanjem potpora za ekološke poljoprivredne proizvođače.

Doprinos fokus područjima i ciljevi mjere

Ekološka poljoprivredna proizvodnja doprinosi smanjenju zagađenja okoliša, štiti biološku raznolikost i specifične vrijednosti ruralnog područja, kao što su tradicionalno bavljene poljoprivrednom proizvodnjom i s time u svezi očuvanje kulturne baštine i tipičnih hrvatskih krajobrazu. Također, cilj je na kraju programskog razdoblja 2014.-2020. zadovoljiti potrebe do 40 % sa poljoprivredno reprodukcijom materijalom iz ekološke proizvodnje ili imati dostatne količine za nekoliko najvažnijih ratarskih kultura koje se koriste u ekološkoj proizvodnji u RH.

Mjera doprinosi obnovi i očuvanju i poboljšanju biološke raznolikosti, uključujući i područja obuhvaćena programom Natura 2000., te uzgoja od visoke prirodne vrijednosti i stanja europskih krajobrazu (P4A).

Mjera doprinosi poboljšanju upravljanja vodama i zemljištem te podržava aktivnosti pri korištenju gnojiva i sredstava za zaštitu bilja(P4B)

Mjera doprinosi poboljšanju upravljanja tlo te ekološka poljoprivreda ne opterećuje tlo sa sredstvima za zatitu bilja, sintetiziranim mineralni gnojivima, genetki modificiranim organizmima(P4C).

Mjera smanjenju emisiju stakleničkih plinova i amonijaka iz poljoprivrede te ekološko baljenje poljoprivredom poboljšava kalitetu zraka(P5D),.

Opis mjere, korisnici i razina potpore

4.1. Mjera nadoknađuje ekološkim poljoprivrednim proizvođačima dodatne troškove (u proizvodnji) i gubitak prihoda koji je potreban zbog zahtjevnijeg načina poljoprivredne proizvodnje u svrhu zaštite okoliša i potrošača, a namijenjena je za zaštitu i poboljšanje okoliša, krajobrazu, prirodnih resursa, biološke raznolikosti i prilagodbe klimatskim promjenama. Dodjeljuje se za dobrovoljni status konverzije i održavanja ekološke poljoprivrede.

Korisnici su subjekti upisani u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava u skladu s propisima koji reguliraju Upisnik poljoprivrednih gospodarstava, kao i dobrovoljno provođenje propisanih uvjete i zahtjeve.

Prihvatljivi korisnici

Prihvatljivi korisnici su poljoprivredna gospodarstva upisana u:

- ✓ Upisnik subjekata u ekološkoj proizvodnji kojeg vodi Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju u svom elektroničkom sustavu.

Prihvatljiva površina

Korištena poljoprivredna površina prihvatljiva za potporu obuhvaća ARKOD parcele registrirane u ARKOD sustavu kojim upravlja APPRRR, a koje su pod službenom kontrolom ovlaštenog kontrolnog tijela za ekološku proizvodnju u Republici Hrvatskoj, a od minimalno 0,25 ha.

Uvjeti prihvatljivosti

Potpota je u vidu godišnjeg plaćanja po jedinici površine (ha) korištenog poljoprivrednog zemljišta u ekološkoj poljoprivrednoj proizvodnji. Potpora će se dodjeljivati za obveze koje su iznad obveza višestruke sukladnosti te minimalnih zahtjeva kod korištenja sredstava za zaštitu bilja i gnojiva.

Korisnik se obvezuje provoditi mjeru kroz trajanje obveze (minimalno pet godina).

Korisnik u slučaju održavanja potpisuje Ugovor s APPRRR kojim se obvezuje baviti ekološkom poljoprivrednom proizvodnjom uz poštivanje svih općih i posebnih propisa tijekom narednih pet godina. Po isteku petogodišnjeg razdoblja Ugovor se može produžavati na godišnjoj osnovi.

Korisnici moraju ispunjavati i slijedeće uvjete:

- ✓ najmanje jednom godišnje podvrgnuti svoje gospodarstvo stručnoj kontroli od strane ovlaštenog kontrolnog tijela za ekološku proizvodnju u Republici Hrvatskoj,
- ✓ mora biti upisan u Upisnik subjekata u ekološkoj proizvodnji.
- ✓ prije ulaska u ekološku poljoprivredu mora posjedovati detaljan plan aktivnosti uključujući opis gospodarstva (način proizvodnje, ARKOD parcele, broj hektara, broj i vrsta životinja i dr.).

Odstupanja su dopuštena samo u iznimnim slučajevima koji će biti propisani provedbenim aktima.

Tablica. Zahtjevi za izvođenje mjere ekološke poljoprivredne proizvodnje i usporedba sa minimalno propisanim standardima

Uobičajena poljoprivredna praksa	Zahtjevi kod izvođenja mjere
U RH poljoprivrednik se ne treba dodatno obrazovati.	Nositelj prava na potporu iz naslova mjere dužan je u trenutku trajanja mjere proći obrazovni program izobrazbe u trajanju najmanje 5 sati godišnje. Po završenoj izobrazbi nositelj i prava prima potvrdu o sadržaju, izvođaču i broju odslušanij sati izobrazbe.
Vođenje evidencija o poslovnim kod uobičajene poljoprivredne prakse nije obvezno. Sukladno Zakonu o hrani (NN, 46/07, 55/11) i Zakonu o veterinarstvu (NN, 41/07, 55/11), te Pravilniku o higijeni hrane (NN 99/07, 27/08, 118/09) – Prilog I, Dio A., Točka 3. – propisano je da subjekti u poslovanju s hranom koji se bave uzgojem životinja ili koji proizvode primarne proizvode životinjskog podrijetla moraju obvezno voditi evidencije o: (a) vrsti i podrijetlu hrane kojom su hranjene životinje,	Vođenje evidencija je obvezno za sve poljoprivredne proizvođače koji su uključeni u mjere. Poljoprivredni proizvođači dužni su voditi evidencije o svim poslovnim aktivnostima koje se izvode pri mjeri sukladno Zakonu o provedbi Uredbe Vijeća (EZ) br.834/2007 o ekološkoj proizvodnji i označavanju ekoloških proizvoda (NN 80/13).

<p>(b) veterinarskim lijekovima i veterinarsko-medicinskim proizvodima ili drugim vrstama liječenja kojima su bile podvrgnute životinje, datumu primjene lijekova odnosno liječenja i karenciji,</p> <p>(c) pojavama bolesti koje mogu utjecati na zdravstvenu ispravnost proizvoda životinjskog podrijetla,</p> <p>(d) rezultatima svih analiza koje su obavljene na uzorcima uzetim od životinja ili drugim uzorcima u dijagnostičke svrhe koji su važni za zdravlje ljudi,</p> <p>(e) svim relevantnim izvješćima o obavljenim pregledima životinja ili proizvoda životinjskog podrijetla.</p>	
<p>odatni minimalni zahtjevi za korištenje gnojiva</p> <p>Sukladno Zakonu o gnojivima i poboljšivačima tla, NN 163/03, 40/07, odnosno Pravilniku o dobroj poljoprivrednoj praksi u korištenju gnojiva, NN 56/07, gnojiva se koriste sukladno općim načelima dobre prakse, odnosno prema potrebama biljaka za hranjivima</p>	<p>Zakonu o provedbi Uredbe Vijeća (EZ) br.834/2007 o ekološkoj proizvodnji i označavanju ekoloških proizvoda (NN 80/13) kod ekološkog bavljenja poljoprivredom važna su ograničenja kod korištenja gnojiva.</p>
<p>Propisani zahtjevi postupanja, standard za dobro zdravlje stoke</p> <p>Sukladno Zakonu o veterinarstvu (NN 41/07, 55/11); Zakonu o zaštiti životinja (NN 135/06) i pripadajućim Pravilnicima te godišnjoj Naredbi o mjerama zaštite zdravlja životinja i zaraznih i nametničkih bolesti i njihovom financiranju (za 2012. godinu to je NN 17/12, 100/12), svi posjednici domaćih životinja u RH dužni su provoditi propisane mjere označavanja i registracije domaćih životinja; mjere propisane prije stavljanja životinja u promet; mjere vezane na dobrobit životinja pri držanju i prijevozu; kao i mjere propisane po pitanju kontrole i suzbijanja određenih zaraznih i nametničkih bolesti, propisane godišnjom Naredbom</p>	<p>Sukladno Zakonu o provedbi Uredbe Vijeća (EZ) br.834/2007 o ekološkoj proizvodnji i označavanju ekoloških proizvoda (NN 80/13) kod ekološkog stočarstva zabranjen je vezani uzgoj, a određena su i druga ograničenja u svezi sa hranom za životinje, ispašom, liječenjem bolesti itd.</p>
<p>Propisani zahtjevi postupanja, standard za sredstva za zaštitu bilja</p> <p>Sukladno Zakonu o sredstvima za zaštitu bilja («Narodne novine», br. 70/05) poljoprivredni proizvođači smiju koristiti samo registrirana SZB i to samo na način i u svrhu koja je propisana u uputama za uporabu na etiketi pojedinog SZB. Upisnik registriranih SZB objavljuje se u Narodnim novinama najmanje jedanput godišnje.</p>	<p>Sukladno Zakonu o provedbi Uredbe Vijeća (EZ) br.834/2007 o ekološkoj proizvodnji i označavanju ekoloških proizvoda (NN 80/13) pri ekološkom bavljenju poljoprivredom važna su graničenja pri korištenju zaštitnih sredstava i drugih sredstava za zaštitu biljaka.</p>

<p>Korištenje genetski promijenjenih organizama i proizvoda dobivenih iz istih</p> <p>Zakon o genetski modificiranim organizmima („Narodne novine“, br. 70/50, 137/09) uređuje postupanje s genetski modificiranim organizmima</p>	<p>Zakonu o provedbi Uredbe Vijeća (EZ) br.834/2007 o ekološkoj proizvodnji i označavanju ekoloških proizvoda (NN 80/13) korištenje genetski promijenjenih organizama i proizvoda dobivenih iz njih, nije dozvoljeno.</p>
<p>Kod uobičajene poljoprivredne prakse poljoprivredni proizvođač može obrađivati poljoprivredna zemljišta bez dobivanja certifikata</p>	<p>Korisnik potpore mora imati potvrđnicu (certifikat) ekološke poljoprivrede o poljoprivrednoj proizvodnji</p>

Visina i intenzitet potpore

Potpore u okviru ove mjere je ograničena na maksimalne iznose potpore utvrđenim u Dodatku I. Uredbe RD i to:

- ✓ 600 eura po hektaru godišnje za godišnje usjeve.
- ✓ 900 eura po hektaru godišnje za specijalizirane višegodišnje usjeve.
- ✓ 450 eura po hektaru godišnje za ostale namjene zemljišta.

Budući da u Republici Hrvatskoj nedostaje poljoprivrednog reprodukcijuskog materijala iz ekološke poljoprivrede, potrebno je kroz ovu mjeru poticati takav oblik ekološke proizvodnje s određenim iznosom potpore. U proteklom periodu najslabije se razvijala proizvodnja poljoprivrednog reprodukcijuskog materijala iz ekološke proizvodnje. Trenutno je tek nekoliko proizvođača sa zanemarivim površinama. Baza podatak reprodukcijuskog materijala kojom upravlja Ministarstvo poljoprivrede je gotovo u potpunosti prazna, odnosno količine su nedostatne u odnosu na ekološke površine i broj ekoloških proizvođača. Nužno je potrebno potaknuti proizvođače da se počnu baviti proizvodnjom reprodukcijuskog materijala jer je sadašnja situacija ne održiva.

Tablica.Vrsta i visina potpore te metodologija za izračun

VRSTA POTPORE	PRIJELAZNO RAZDOBLJE (KONVERZIJA)	EKOLOŠKI STATUS
VIŠEGODIŠNJI NASAD		
POVRĆE		
ORANICA		
ORANICA-SADNI MATERIJAL		
LIVADE I PAŠNJACI		

Metodologiju i model kalkulacija za izračun potpore za ekološku poljoprivredu načinila je i ovjerila neovisna institucija.

Mjera ekološka poljoprivredna proizvodnja financira se iz javnih sredstava i to sa 75 % iz Europskog fonda za ruralni razvoj i 25 % iz državnog proračuna.

Kriteriji rangiranja

Kriteriji rangiranja biti će propisani provedbenim aktom (Pravilnik) i primjenjivati će se u slučajevima kada sredstva nisu dovoljna za sve prihvatljive prijave.

Provjerljivost i upravljivost mjerom

Kontrolu mjere u odnosu na ostvarivanje prava na plaćanje provodi Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju. U skladu s člankom 69. Uredbe.....Upravljačko tijelo i Agencija za plaćanje izradili su preliminarnu procjenu provjerljivosti mjere ekološka poljoprivredna proizvodnja. Ukoliko procjena pokaže da su zahtjevi koji se odnose na provjerljivost nisu ispunjeni, mjera će se prilagoditi.

Preliminarna procjena provjerljivosti i mogućnost kontrole

Izbjegavanje nepotrebnog rizika od pogreške

Da bi se izbjegli problemi u provedbi mjere ekološka poljoprivredna proizvodnja, te da bi se smanjila učestalost pogreške provoditi će se slijedeće aktivnosti:

- Korisnik mora biti uključen u sustav kontrole najkasnije do 15. ožujka tekuće godine,
- Korisnik koji se ne uključi u sustav kontrole u određenom roku, neće moći podnijeti zahtjev za potporu mjere,
- Korisnik koji je uključen u mjeru ekološka poljoprivredna proizvodnja ne može prijaviti mjeru pod člankom 29. stavkom od 1-9.

Provjerljivost i upravljivost	Zahtjev
1. Korisnik mora svoje gospodarstvo podvrgnuti stručnoj kontroli od strane ovlaštenog kontrolnog tijela najkasnije do 15. ožujka tekuće godine	APPRRR provodi 100 % administrativnu kontrola nad korisnicima potpore
2. Korisnik mora biti upisan u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava i Upisnik subjekata u ekološkoj proizvodnji	APPRRR provodi 100 % administrativnu kontrola nad korisnicima potpore
3. Korisnik mora prije ulaska u ekološku poljoprivredu mora posjedovati detaljan plan aktivnosti uključujući opis gospodarstva (način proizvodnje, ARKOD parcele, broj hektara, broj i vrsta životinja i dr.)	APPRRR provodi 100 % administrativnu kontrola nad korisnicima potpore
4. Korisnik je u obvezi provoditi mjeru ekološka poljoprivredna proizvodnja u skladu s propisima i zahtjevima za tu proizvodnju	APPRRR provodi terensku i administrativnu kontrola nad korisnicima putem kontrolnog tijela.
5. Korisnik je duža čuvati i voditi robne i financijske evidencije o proizvodnji u mjeri ekološka poljoprivredna proizvodnja. Evidencije se čuvaju na rok od 5 godina.	APPRRR provodi kontrolu na terenu administrativnu kontrola nad korisnicima potpore putem kontrolnog tijela
6. Korisnik mora posjedovati potvrđnicu (cifikat) za ekološku poljoprivrednu proizvodnju za tekuću godinu	APPRRR provodi kontrolu na terenu administrativnu kontrola nad korisnicima potpore putem kontrolnog tijela.

Revizija obveze

U slučaju promjena u nacionalnom i EU zakonodavstvu, mjera ekološka poljoprivredna proizvodnja uskladiti će se s tim promjenama.

Tijekom implementacije mjere može doći do podešavanja mjere poradi opravdanih ciljeva. Opravdani ciljevi su korištenje novih tehnologija i alata, a time se može produžiti trajanje obveze. Ako korisnik ne prihvaća nastale promjene, mjera prestaje, a dodijeljena financijska sredstva ne mora vratiti.

Opća pravila koja se odnose na plaćanja mjere

Ukoliko cijelo ili dio poljoprivrednih površina pod mjerom ekološka poljoprivredna proizvodnja prelazi drugom korisniku koji preuzima obvezu ili dio obveze, korisnik koji predaje poljoprivredno zemljište nije obavezan izvršiti povrat sredstava za mjeru ekološka poljoprivredna proizvodnja.

Korisnik može povećati poljoprivredne površine pod mjerom za preostali dio vremenskog perioda mjere ili može izvršiti zamjenu za novo vremensko razdoblje koje mora biti jednako ili strože u odnosu na prvu obvezu.

Odnos s drugim mjerama

- ✓ Kvaliteta sheme za poljoprivredne i prehrambene proizvode, korisnici mjere ekološka poljoprivredna proizvodnja imaju pravo na troškove nadzora, analize i administrativne troškove sukladno članku 17. Uredbe.....
- ✓ Ulaganje u materijalnu imovinu, korisnici mjere ekološka poljoprivredna proizvodnja imaju pravo na veći broj bodova u procesu odabira korisnika za financiranje investicija sukladno članku 18. Uredbe....
- ✓ Mladi poljoprivrednici i nepoljoprivrednim djelatnostima u ruralnim područjima, korisnici mjere ekološka poljoprivredna proizvodnja imaju pravo na veći broj bodova u procesu odabira korisnika za dodjelu potpore u pokretanju vlastite djelatnosti za mlade poljoprivrednike i nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnim područjima sukladno članku 20. Uredbe...
- ✓ Kombinacija mjera zaštite okoliša i agro-klimatski plaćanja, korisnici mjere ekološka poljoprivredna proizvodnja mogu ostvariti plaćanja za područja s prirodnim i drugim posebnim ograničenjima sukladno članku 32. Uredbe.
- ✓ Korisnici mjere ekološka poljoprivredna proizvodnja mogu ostvariti plaćanja za dobrobit životinja sukladno članku 34. Uredbe...

Financijski plan

Mjera	Financijska sredstva EU (75%)	Financijska sredstva iz držanog proračuna (25%)	Ukupno
Prijelazno razdoblje (konverzija)	265.072.500,00 kn 35.343.000,00 €	88.357.500,00 kn 11.781.000,00 €	353.430.000 kn 47.124.000,00 €
Ekološki status	492.277.500,00 kn 65.637.000,00 €	164.092.500,00 kn 21.879.000,00 €	656.370.000 kn 87.516.000,00 €
Ukupno	757.350.000,00 kn 100.980.000,00 €	252.450.000,00 kn 33.660.000,00 €	1.009.800.000,00 134.640.000,00 €

Indikatori

Mjera	Vrsta pokazatelja	Razina praćenja	Pokazatelj	Ciljana vrijednost 2014-2020
Ekološka poljoprivredna proizvodnja	Izlazni	Mjera	Ukupan broj korisnika	4.000
			Ukupna površina pod potporom u ovoj mjeri	72.000

6. Očuvanje poljoprivrede na područjima s prirodnim i specifičnim ograničenjima u poljoprivredi

Pravna osnova

Članak 32. i 33. Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o potpori ruralnom razvoju Europskoga poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (engl. European Agricultural Fund for Rural development - EAFRD) 2011/0282(COD).

Doprinos fokus područjima i ciljevi mjere

Mjera proizlazi iz četvrtog prioriteta i doprinosi uspostavi, očuvanju i obogaćivanju bioraznolikosti, uključujući Natura 2000 područja i područja visoke prirodne vrijednosti (P4a).

Mjera omogućava nastavak poljoprivredne proizvodnje na područjima, gdje se uz primjenu uobičajenih agrotehničkih zahvata, uslijed otežavajućih prirodnih uvjeta ne postižu prosječni prinosi.

Specifični cilj mjere je nadoknada dodatnih troškova proizvodnje i umanjenog prihoda (uslijed smanjenja prinosa) koji proizlaze iz prirodnih uvjeta nepovoljnih za proces poljoprivredne proizvodnje.

Opis mjere

Napuštanje poljoprivredne proizvodnje istovremeno vodi ka eroziji, desertifikaciji te povećava rizik od šumskih požara. Nastavak korištenja poljoprivrednog zemljišta je bitan za održavanje bioraznolikosti i očuvanje visoko vrijednih krajolika.

Mjera se sastoji od 3 podmjere:

1. Očuvanje poljoprivrede na gorsko planinskim područjima
2. Očuvanje poljoprivrede na područjima sa prirodnim ograničenjima u poljoprivredi
3. Očuvanje poljoprivrede na područjima sa specifičnim ograničenjima u poljoprivredi

Prihvatljivi korisnici

Prihvatljivi korisnici su aktivni poljoprivrednici sukladno čl. 9 Uredbe o izravnim plaćanjima, čije se proizvodne površine nalaze na području onih JLS koje su definirane kao područja s prirodnim i specifičnim ograničenjima u poljoprivredi.

Kriteriji prihvatljivosti

- 1.1. podnositelj je osposobljen za proizvodnju prema standardima višestruke sukladnosti
- 1.2. minimalna veličina farme prihvatljive za potporu je 0,5 ha
- 1.3. prihvatljive su ARKOD parcele od minimalno 0,05 ha

Provjerljivost i upravljivost mjerom

APPRRR provodi 100% administrativnu kontrolu.

Podmjera 1. Očuvanje poljoprivrede na gorsko planinskim područjima (GPP)

Vrsta potpore

Potpore je u vidu godišnje isplate po ha poljoprivredne površine u gorsko planinskim područjima.

Gorsko-planinska su područja određena slijedećim pokazateljima temeljem „Studije određivanja područja pod utjecajem prirodnih ili drugih specifičnih ograničenja u poljoprivredi s kalkulacijama“:

1. područja iznad 600 m nadmorske visine
2. područja unutar zone 500-600 m nadmorske visine uz nagib terena veći od 15%

Za izračuna nadmorske visine i nagiba terena korišteni je digitalni modela reljefa rezolucije 25x25 m.

Osnovni kriterij temeljem kojeg je JLS svrstana se u gorsko planinsko područje je pojavnost ograničenja vezanog uz nadmorsku visinu i nagib terena se na više od 50 % površine njenog teritorija.

Dio JLS koje nisu svrstane u GPP a okružene su GPP, graniče s morem, državnom granicom i rijekom, definirane su kao GPP slijedećim dodatnim kriterijima:

1. najmanje 50 % ukupne granice JLS se dotiče GPP, uz uvjet da min. 30 % ukupne površine JLS ima karakteristike GPP-a (dodatni kriterij 1);
2. najmanje 50 % ukupne granice JLS se dotiče GPP, rijeke, mora i/ili državne granice, uz uvjet da najmanje 40 % ukupne površine JLS ima karakteristike GPP-a (dodatni kriterij 2);
3. najmanje 90 % ukupne granice JLS se dotiče GPP, rijeke, mora i/ili državne granice, uz uvjet da najmanje 25 % ukupne površine JLS ima karakteristike GPP-a (dodatni kriterij 3)
4. područje od najviše tri JLS uz uvjet da se 100 % ukupne granice tih JLS dotiče GPP (dodatni kriterij 4).

Prihvatljive površine

Poljoprivredna površina prihvatljiva za potporu obuhvaća ARKOD parcele, koje se u cijelosti ili djelomično nalazi unutar područja JLS koje su definirana kao gorsko planinske, popis u prilogu xx

Visina potpore

X kn/ha godišnje

Podmjera 2. Očuvanje poljoprivrede na područjima sa prirodnim ograničenjima u poljoprivredi (PPO)

Vrsta potpore i sadržaj mjere

Potpore je u vidu godišnje isplate po ha poljoprivredne površine u područjima s prirodnim ograničenjima gospodarenja u poljoprivredi .

Područja pod utjecajem prirodnih ograničenja u poljoprivredi određena su slijedećim pokazateljima temeljem „Studije određivanja područja pod utjecajem prirodnih ili drugih specifičnih ograničenja u poljoprivredi s kalkulacijama“:

1. niska temperatura - dužina vegetacijskog perioda
2. suša - godišnja količine padalina (GP) u odnosu na potencijalnu evapotranspiraciju (PET)
3. ograničena dreniranost tla - područja koja su zasićena vodom kroz značajan period godine
4. nepovoljna tekstura i kamenitost (stjenovitost) tla - relativno obilje gline, mulja, pijeska, organske tvari (težinski %) i krupne frakcije (volumenski %)
5. plitka ekološka dubina tla - dubina od površine tla do ujednačenog sloja stijene ili nepropusnog sloja
6. loše kemijske karakteristike tla - prisutnost soli, pristupačnog natrija ili sadre (toksičnost) u površinskom sloju tla
7. nagib terena - promjena nagiba u odnosu na planimetričku udaljenost (%)

Prihvatljive površine

Poljoprivredna površina prihvatljiva za potporu obuhvaća ARKOD parcele, koje se u cijelosti ili djelomično nalazi unutar područja JLS koje su definirane kao područja pod utjecajem prirodnih ograničenja u poljoprivredi, popis u prilogu xx.

Visina potpore

X kn/ha godišnje

Podmjera 3. Očuvanje poljoprivrede na područja sa specifičnim ograničenjima u poljoprivredi (PSO)

Vrsta potpore i sadržaj mjere

Potpore je u vidu godišnje isplate po ha poljoprivredne površine u područjima pod utjecajem specifičnih ograničenja u poljoprivredi temeljem „Studije određivanja područja pod utjecajem prirodnih ili drugih specifičnih ograničenja u poljoprivredi s kalkulacijama“.

Specifična ograničenja u poljoprivredi su slijedeća:

1. položaj u prostoru - otoci i poluotok Pelješac
2. jak vjetar
3. učestala pojava tuče
4. rizik od požara raslinja
5. plavljena područja
6. krš

Prihvatljive površine

Poljoprivredna površina prihvatljiva za potporu obuhvaća ARKOD parcele koje se u cijelosti ili djelomično nalazi unutar područja JLS koje su definirane kao područja pod utjecajem specifičnih ograničenja u poljoprivredi, popis u prilogu xx.

Visina potpore

X kn/ha godišnje

Financijski plan mjere

Godina	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Ukupno (€)
EU doprinos	14.099.099,10	13.824.324,32	13.554.054,05	13.288.288,29	13.027.027,03	12.770.270,27	12.518.018,02	93.081.081,08
RH doprinos	4.699.699,70	4.608.108,11	4.518.018,02	4.429.429,43	4.342.342,34	4.256.756,76	4.172.672,67	31.027.027,03
Sveukupno	18.798.798,80	18.432.432,43	18.072.072,07	17.717.717,72	17.369.369,37	17.027.027,03	16.690.690,69	124.108.108,11

Izlazni pokazatelji

Mjera	Vrsta pokazatelja	Razina praćenja	Pokazatelj	Ciljana vrijednost 2014-2020
Očuvanje poljoprivredne na područjima	Izlazni	Mjera (32)	Ukupna površina pod potporom u ovoj mjeri (ha)	
		Podmjera 32.1:	Broj korisnika	

s prirodnim i specifičnim ograničenjima u poljoprivredi i čl. 32	na brdsko planininskim područjima	Površina pod potporom (ha)	
	Podmjera 32.2: na područjima sa prirodnim ograničenjima u poljoprivredi	Broj korisnika	
		Površina pod potporom (ha)	
	Podmjera 32.3: na područjima s specifičnim ograničenjima u poljoprivredi	Broj korisnika	
		Površina pod potporom (ha)	

7.Osiguranje usjeva, životinja i biljaka

Pravna osnova

Prijedlog Uredbe Vijeća i Parlamenta COM (2011) 627/3, 627 final/2 ; 17352/1/12 REV 1; članak 37.1(a) i 38. Uredba Komisije (EC) xy

Doprinos fokus područjima i ciljevi mjere

Štete od abiotskih i biotskih čimbenika u poljoprivredi i šumarskom sektoru svake se godine procjenjuju na iznos od nekoliko stotina milijuna do nekoliko milijardi kuna. Tek mali dio tih šteta, prosječno oko 20 milijuna kuna godišnje, nadoknadi se kroz sustav pomoći kojim država isplaćuje novac nakon prijave štete. Štetama od prirodnih nepogoda valja pridodati i druge rizike u poljoprivredi i šumarskom sektoru, od kojih su najznačajnije razne bolesti što mogu zahvatiti kako biljke, tako i životinje. Jedini djelotvoran način stvarne zaštite od svih tih rizika je osiguranje usjeva, biljaka i životinja jer se samo tako šteta može nadoknaditi u potpunosti.

Opis mjere i razina potpore

Cilj ove mjere je potaknuti poljoprivredne proizvođače, vlasnike šuma, šumoposjednike, lovovovlaštenike i njihove udruge da osiguraju svoju proizvodnju, infrastrukturu i domaće životinje od mogućih šteta.

Potpore unutar ove mjere pokrit će u jednom dijelu financijski doprinos plaćen za premiju osiguranja za usjeve, životinje, biljke i infrastrukturu od ekonomskih gubitaka uzrokovanih nepovoljnim klimatskim promjenama i bolestima životinja i biljaka ili napadom štetočina, okolišnim incidentima.

3.1.1. Prihvatljivi korisnici

Poljoprivredna gospodarstva, pravne i fizičke osobe, koje su u svojstvu osiguranika za svoju proizvodnju osigurane policom osiguranja od šteta.

3.1.2. Prihvatljiva ulaganja i s njima povezani prihvatljivi troškovi

Trošak plaćanja police osiguranja.

3.1.3. Uvjeti prihvatljivosti

Uvjet za ostvarivanje prava na ovu potporu je plaćena premija/polica.

3.1.6. Visina i intenzitet potpore

do 65% od vrijednosti godišnje police osiguranja

4. Financijski plan mjere

Godina	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Ukupno (€)
EU doprinos	9.164.414,41	8.985.810,81	8.810.135,14	8.637.387,39	8.467.567,57	8.300.675,68	8.136.711,71	60.502.702,70
RH doprinos	3.054.804,80	2.995.270,27	2.936.711,71	2.879.129,13	2.822.522,52	2.766.891,89	2.712.237,24	20.167.567,57
Sveukupno	12.219.219,22	11.981.081,08	11.746.846,85	11.516.516,52	11.290.090,09	11.067.567,57	10.848.948,95	80.670.270,27

5. Izlazni pokazatelji

Mjera	Vrsta pokazatelja	Razina praćenja	Pokazatelj	Ciljana vrijednost 2014-2020
Osiguranje usjeva, životinja i biljaka čl. 38	Izlazni	Mjera (38)	Broj korisnika	

8. Lokalne inicijative (LEADER)

LEADER pristup se u politiku ruralnog razvoja RH uvodi prvi puta kroz IPARD program (2013.) kao obaveza i to kroz Mjeru 202 „Priprema i provedba lokalnih strategija ruralnog razvoja“ (u daljnjem tekstu – Mjera 202) koja uključuje Podmjeru 1. „Stjecanje vještina animiranje stanovnika LAG područja“ i Podmjeru 2. „Provedba lokalnih razvojnih strategija“ s ciljem promicanja ruralnog razvoja putem lokalnih inicijativa i partnerstava. Važnost ovog pristupa je prepoznata u Strategiji ruralnog razvoja RH 2008-2013. (Vlada RH 21.05.08.) kao Prioritet: Povećanje stupnja motiviranosti i svijesti lokalne zajednice (pogl. 8., podpog. 8.4.), i u Zakonu o potpori poljoprivredi i ruralnom razvoju (NN 120/12).

Sam proces kreiranja politike preko uključivanja lokalnog stanovništva i interesnih skupina u procese još uvijek je nedovoljno razvijen, a razina kapaciteta ljudskih potencijala na lokalnoj razini je niska. Različite inicijative su usmjerene na izgradnju i jačanje socijalnog i ljudskog

kapitala u ruralnoj Hrvatskoj i unutar različitih sektora putem savjetovanja, obrazovanja i usavršavanja kao i putem provedbe specifičnih projekata o npr. mikro kreditima, ekološkoj poljoprivredi, turizmu, itd.

Ova iskustva kao i iskustva iz pripreme 'regionalnih operativnih programa' (ROP) se smatraju važnim i korisnim kako bi se osigurala uspješna provedba LEADER pristupa u Hrvatskoj. ROP-ovi se odnose na županije i danas sve županije imaju Županijske razvojne strategije (ŽRS) (Zakon o regionalnom razvoju (NN 153/09). koje se razvijaju uz sudjelovanje lokalne samouprave i drugih lokalnih interesnih skupina koje čine partnerstvo. Iskustva stečena iz izrade PUR-ova, ROP-ova i ŽRS –ova će pomoći razumijevanju i provedbi LEADER pristupa.

Ministarstvo poljoprivrede je u okviru projekta PHARE 2005 „Izgradnja institucionalnih kapaciteta i podrška provedbi SAPARD/IPARD programa“ 2007. godine krenulo u uspostavu tri pilot područja lokalnih partnerstava uzimajući u obzir zemljopisno-klimatoloških karakteristike (planinsko, ravničarsko, obalno-mediteransko), broj stanovnika od 5.000 do 150.000, isključenost gradova iznad 25.000 stanovnika, zemljopisni kontinuitet područja i postojanje već određenih aktivnosti i iskustva u sličnim projektima.

Istovremeno su se na pojedinim područjima pokrenuli, od strane civilnog sektora (Hrvatska mreža za ruralni razvoj) i pilot projekti uspostave lokalnih partnerstava na LEADER principu. Iskustva stečena u formiranju lokalnih partnerstava na pilot područjima su bila od iznimne koristi kako lokalnom stanovništvu tako i Ministarstvu poljoprivrede. Lokalno stanovništvo je steklo znanja i iskustva o provedbi LEADER pristupa, a Ministarstvo poljoprivrede je steklo vrijedne informacije o mogućnostima provedbe LEADER pristupa u RH.

U okviru IPARD programa kroz LEADER mjeru planirano je:

- objasniti i promovirati LEADER pristup u ruralnim područjima koja još nisu upoznata sa ovim pristupom,
- ojačati provedbu LEADER pristupa u ruralnim područjima podržavajući uspostavljanje javno-privatnog partnerstva i pripreme lokalnih razvojnih strategija (LRS),
- olakšati provedbu LRS-a potičući jačanje kapaciteta i rad odabranih LAG-ova,
- osigurati provedbu LRS-a kroz realizaciju lokalnih projekata putem mjera prioriteta 1 i prioriteta 3 u okviru IPARD programa.

LEADER pristup u Hrvatskoj se razvijao u suradnji s relevantnim interesnim skupinama kako bi se osiguralo da izrada LEADER pristupa odgovara zahtjevima i potrebama ruralne Hrvatske. Pravilnikom o provedbi mjere 202 unutar IPARD programa (Narodne novine broj 24/13,36/13 i 112/13) LAG je definiran kao Udruga registrirana sukladno Zakonu o udrugama (NN 88/01, 11/02) koja obuhvaća jasno definirano i zemljopisno kontinuirano područje te stanovnike jednog ili više naselja, unutar dvije ili više jedinica lokalne samouprave koje moraju imati međusobno direktni kontakt bilo kopnom, morem ili vodom. LAG također predstavlja ruralno područje s više od 5.000, a manje od 150.000 stanovnika dok pojedino naselje u sklopu LAG-a ne smije imati više od 25.000 stanovnika.

LAG-ovi su imali priliku sufinancirati svoje aktivnosti iz sredstava IPARD programa. Aktivnosti koje su LAG-ovi mogli sufinancirati iz IPARD programa su:

- izrada studija za područje LAG-a
- usavršavanje i obrazovanje zaposlenika, volontera te članova LAG-a

- animacija, izrada promidžbenih materijala i organizacija promotivno-promidžbenih događaja za članove i stanovnike LAG-a
- sudjelovanje zaposlenika, volontera te članova LAG-a na seminarima, radionicama, sastancima i studijskim putovanjima
- poslovanje LAG-a (plaća, režije, oprema ...).

Natječaj za odabir LAG-ova koji će se sufinancirati sredstvima IPARD programa objavila i provodila je Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju. Na prvi natječaj za mjeru 202 koji je raspisan u ožujku 2013. godine pristiglo je 49 prijava LAG-ova, a sufinancirano je 30 LAG-ova sukladno raspoloživim sredstvima unutar IPARD programa. Na drugi natječaj za mjeru 202 koji je raspisan u rujnu 2013. pristiglo je XX prijava LAG-ova, a sufinancirano je 12 LAG-ova sukladno raspoloživim sredstvima unutar IPARD programa. Lokalne razvojne strategije, kao sastavni dio prijavne dokumentacije su ocijenjene od strane Ocjenjivačkog odbora kojeg sačinjavaju stručnjaci iz različitih institucija i udruženja. Lokalna razvojna strategija je najvažniji dokument kojeg izrađuje LAG, te je od velike važnosti da ona oslikava stvarne potrebe područja i da sadržava realne aktivnosti koje je moguće realizirati u svrhu razvoja ruralnog prostora kojeg LAG obuhvaća. Sredstava iz IPARD programa pojedina partnerstava i lokalne akcijske grupe su za svoj rad i provedbu projekata koristili i druge fondove EU te nacionalna i regionalna sredstva.

Lokalna partnerstva na LEADER principu – trenutna situacija

Prema Registru udruga i podacima Ministarstva poljoprivrede zaključno sa srpnjem 2013 trenutno je u RH registrirano 55 LAG-a (Prilog XY) koji pokrivaju površinu od oko 39.000 km² ili oko 69% površine RH. Ukupan broj stanovnika svih LAG-ova iznosi oko 1.800.000 što bi značilo oko 42% stanovništva RH. Na temelju ovih podataka je vidljivo da jedan LAG prosječno pokriva površinu od oko 730 km² i oko 33.000 stanovnika. Ukupno je u sve LAG-ove uključeno oko 420 gradova i općina što predstavlja oko 80 % svih jedinica lokalne samouprave u RH.

LEADER

Obrazloženje mjere

Primjena LEADER pristup u Republici Hrvatskoj u razdoblju 2014. – 2020. doprinijeti će razvoju ruralnih područja putem provedbe lokalnih razvojnih strategija. Uključivanjem lokalnog stanovništva u izradu i provedbu lokalnih razvojnih strategija u skladu s bottom up principima stvaraju se uvjeti za provedbu održivog razvoja ruralnih područja. U Hrvatskoj će ruralni razvoj predvođen lokalnim zajednicama ojačati lokalne zajednice, poboljšati životne uvjete, kvalitetu života i okoliša ruralne populacije, poboljšati mogućnosti sudjelovanja ruralnog stanovništva u procesu donošenja odluka te će povećati konkurentnost. Provedba LEADER-a doprinijeti će ostvarenju svih šest prioriteta Unije za razdoblje 2014 – 2020.

LEADER pristup se u politiku ruralnog razvoja RH uvodi prvi puta kroz IPARD program što govori da je sam proces kreiranja politike preko uključivanja lokalnog stanovništva i interesnih skupina u procese ruralnog razvoja još uvijek nedovoljno razvijen, a razina kapaciteta ljudskih potencijala na lokalnoj razini je niska. Unutar IPARD programa lokalnim partnerstvima na LEADER principima sufinancirale su se aktivnosti usavršavanja, obrazovanja, izrade studija, promidžbe te izdaci plaća zaposlenika, režijski troškovi, nabava uredskog materijala i opreme. Za razliku od država članica EU, lokalne akcijske grupe u RH nisu imale odobrena sredstva za provedbu projekta iz lokalnih razvojnih strategija.

U Hrvatskoj je trenutno osnovano 55 lokalnih akcijskih grupa koje pokrivaju oko 65 % površine i uključuju 35 % stanovnika Republike Hrvatske. Na prvom javnom natječaju (ožujak 2013) odabrano je i sufinancirano 30 , a na drugom javnom natječaju (listopad-studeni 2013) još 12 lokalnih akcijskih grupa.

Ciljevi primjene LEADER pristupa u RH u razdoblju 2014 - 2020, a koji proizlaze iz uočenih snaga i slabosti te prilika i prijetnji će biti sljedeći:

- promicanje ruralnog razvoja putem lokalnih inicijativa i partnerstva;
- unapređenje i promicanje politike ruralnog razvoja;
- podizanje svijesti o pristupu odozdo prema gore i važnosti definiranja lokalne strategije razvoja;
- povećanje razine edukacije i informiranosti ruralnog stanovništva;
- poboljšanje ruralnih životnih i radnih uvjeta, uključujući dobrobit;
- stvaranje novih, održivih mogućnosti zarade;
- očuvanje i stvaranje novih radnih mjesta;
- diversifikacija gospodarskih aktivnosti.

Specifičniji ciljevi:

- ohrabrivanje i razvoj aktivnosti ruralnog stanovništva da zajednički djeluje putem projekata suradnje;
- razvijanje integriranih lokalnih razvojnih strategija i pripremanje njihove provedbe;
- promicanje lokalnih inicijativa i partnerstava uključivanjem lokalnih zajednica; poslovnih predstavnika i predstavnika lokalne uprave;
- transfer postignuća, iskustava i stručnog znanja, te dostupnost informacija i zaključaka.

Operativni ciljevi su sljedeći:

- jačanje kapaciteta među ruralnim stanovnicima i partnerstvima;
- razvoj, organizacija i vođenje LAG-ova;
- priprema i provođenja LRS-a;
- suradnja između područja i skupina.

Pravna osnova

LEADER pristup u razdoblju 2014 – 2020 provoditi će se temeljem sljedeće pravne osnove:

- Uredbe (EU) br. (CSF/2012), članci 28 – 31

Koraci u programiranju

Partnerski ugovor

Temeljem provedenih analiza i rasprava, CLLD će se u Republici Hrvatskoj provoditi putem EAFRD fonda.

Mjera LEADER u sklopu Programa ruralnog razvoja

Pristup LEADER

LEADER je integrirani razvojni alat na lokalnoj razini koji izravno pridonosi uravnoteženom razvoju ruralnih područja što je jedan od općih ciljeva Programa ruralnog razvoja. Bottom- up pristup je ključni element LEADER pristupa. LEADER je razvojni alat pomoću kojeg lokalni dionici pripremajući i provodeći lokalne razvojne strategije, imaju priliku sudjelovati u razvoju svoje regije.

Lokalna akcijska grupa

Lokalna akcijska grupa (u daljnjem tekstu: LAG) je partnerstvo javnog, gospodarskog i civilnog sektora na lokalnom nivou koje je osnovano s namjerom izrade i provedbe lokalne razvojne strategije tog područja. Područje LAG-a predstavlja ruralno područje od najmanje 10 000 do najviše 150 000 stanovnika uključujući naselja s brojem stanovništva ispod 25 000 stanovnika. LAG obuhvaća jasno definirano i zemljopisno kontinuirano područje. Za razdoblje 2014 – 2020 planirano je sufinanciranje 45 lokalnih akcijskih grupa koje bi pokrивale oko 85% ruralnog područja.

Odabir lokalnih akcijskih grupa i lokalnih razvojnih strategija

Najkasnije dvije godine od odobrenja Partnerskog ugovora, a ne dalje od 31. prosinca 2017., nadležno ministarstvo za poljoprivredu će odabrati LAG-ove koje će se sufinancirati sredstvima Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EAFRD). Ocjenjivački odbor imenovan od strane ministarstva nadležnog za poljoprivredu odabrati će lokalne razvojne strategije temeljem kriterija koji će biti razrađeni u provedbenim aktima/natječaju.

Minimalni sadržaj lokalne razvojne strategije

Lokalne razvojne strategije moraju sadržavati najmanje sljedeće stavke:

- opis područja koje strategija obuhvaća (uključujući površinu, broj jedinica lokalne samouprave i naselja, broj stanovnika)
- analizu razvojnih potreba i potencijala područja, uključujući SWOT analizu
- opis ciljeva lokalne razvojne strategije uključujući jasne i mjerljive pokazatelje za izlazne pokazatelje ili rezultate
- usklađenost s nadređenim strateškim dokumentima
- opis uključenosti lokalnih dionika u izradu lokalne razvojne strategije
- akcijski plan provedbe lokalne razvojne strategije
- način monitoringa i evaluacije lokalne razvojne strategije
- opis sposobnosti provedbe lokalne razvojne strategije
- financijski plan.

Zadaci Upravljačkog tijela, Agencije za plaćanja i LAG-ova u provedbi LEADER-a

Upravljačko tijelo:

- propisuje zakonski okvir
- propisuje kriterije za odabir LAG-ova
- propisuje minimalni sadržaj za lokalnu razvojnu strategiju
- edukacija o LEADER pristupu svih dionika uključenih u provedbu LEADER pristupa
- uspostavlja Ocjenjivački odbor za odabir lokalnih razvojnih strategija
- monitoring i evaluacija provedbe mjere
- promocija i informiranje lokalnog stanovništva i lokalnih dionika o LEADER pristupu

Agencija za plaćanja:

- raspisuje javni poziv/natječaj za odabir LAG-ova
- administrativna obrada prijava LAG-ova
- odabir LAG-ova
- kontrola LAG-ova i projekata na terenu
- isplata sredstava odabranim LAG-ovima

Lokalna akcijska grupa:

- izrada lokalne razvojne strategije
- vođenje LAG-a i ostalih aktivnosti vezanih uz poslovanje LAG-a
- odabir projekta sa područja LAG-a
- animacija, podizanje svijesti
- monitoring i evaluacija lokalne razvojne strategije na razini LAG-a

Financijska sredstva iz Programa ruralnog razvoja 2014 - 2020 za provedbu LEADER mjere

	EU sredstva (90%)	HR sredstva (10%)	Ukupno (100%)
UKUPNO	58.275.000,00	6.475.000,00	64.750.000,00

Doprinos fokus područjima i ciljevima mjere

LEADER pristup izravno doprinosi fokus području 6 b – lokalni razvoj u ruralnim područjima. Neizravno LEADER mjera doprinosi i ostalim fokus područjima Unije za razdoblje 2014 – 2020.

Projekti iz lokalne razvojne strategije su često integrirani, inovativni i uzrokuju multiplicirajući efekt u različitim područjima. Stoga projekti/aktivnosti pod fokus područjem 6 b mogu doprinijeti ostalim fokus područjima Unije za razdoblje 2014 – 2020.

Uključivanje lokalne zajednice u ruralni razvoj stvaranjem partnerstava na lokalnoj razini, izgradnjom kapaciteta i financijskom potporom za navedena partnerstva, jedna je od najuspješnijih metoda za razvoj ruralnih područja. Na primjer, projekti iz lokalnih razvojnih strategija koji će se provoditi, stvorit će nove proizvode, navike, procese i tehnologije što će doprinijeti povećanju broja radnih mjesta i poboljšati konkurentnost poljoprivrednika, malih tvrtki, zadruga itd. Također na primjer, kroz implementaciju lokalnih razvojnih strategija provoditi će se i projekti ruralnog turizma što će olakšati diverzifikaciju i povećati prihod na poljoprivrednim gospodarstvima.

6. Promicanje socijalnog uključivanja, borba protiv siromaštva i ekonomski razvoj u ruralnim područjima
---

<p>(a) diverzifikacija, osnivanje novih malih tvrtki i stvaranje radnih mjesta</p>	<p>Osnivanje novih malih tvrtki te nova radna mjesta doprinijeti će održivosti ruralnih područja u Republici Hrvatskoj. U ruralnim područjima te posebno u ratom pogođenim područjima, diverzifikacija će doprinijeti povećanju dohotka na poljoprivrednim gospodarstvima.</p>
<p>(c) poboljšanje dostupnosti, korištenja i kvalitete informacijskih i komunikacijskih tehnologija (ICT) u ruralnim područjima</p>	<p>Poboljšanje informatičkih vještina, informatičke infrastrukture i on-line usluga, povećat će razinu obaviještenosti ruralnog stanovništva o mogućnostima ruralnog razvoja.</p>
<p>1. Poticanje prijenosa znanja i inovacija u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnim područjima</p>	
<p>(a) poticanje inovacija i znanja u ruralnim područjima</p>	<p>Inovacije su vrlo važan dio LEADER pristupa i doprinijeti će stvaranju novih radnih mjesta i novih tvrtki u Republici Hrvatskoj.</p>
<p>2. Poboljšanje konkurentnosti svih vrsta djelatnosti u poljoprivredi i poboljšanje održivosti poljoprivrednih gospodarstava</p>	
<p>(a) poticanje restrukturiranja poljoprivrednih gospodarstava suočenih sa strukturalnim problemima (posebno poljoprivrednih gospodarstava s malim udjelom na tržištu), tržišno orijentiranih poljoprivrednih gospodarstava u određenim sektorima i poljoprivrednih gospodarstava na kojima je potrebno provesti diverzifikaciju</p>	<p>Jedan od važnijih ciljeva je povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava i prerađivača, a veliki je izazov i njihovo restrukturiranje. Inovativni projekti i projekti kojima je za cilj stvoriti visokokvalitetne proizvode, povećati će konkurentnost poljoprivrednih gospodarstava i prerađivača.</p>

3. Promicanje organiziranja lanaca opskrbe hrane i upravljanje rizikom u poljoprivredi	
(a) bolja integracija primarnih proizvođača hrane u lanac opskrbe hranom pomoću uspostavljanja shema kakvoće, promocije u lokalnim trgovinama i kratkim lancem opskrbe hrane, proizvođačkih grupa i organizacija sličnih djelatnosti	Bolje povezivanje primarnih proizvođača hrane s potrošačima, imati će pozitivne rezultate za obje skupine.
4. Obnova, očuvanje i poboljšanje ekosustava povezanih s poljoprivredom i šumarstvom	
(b) obnova i očuvanje bioraznolikosti, uključujući Natura 2000 područja i poljoprivrednu proizvodnju velike prirodne vrijednosti te očuvanje krajolika	Projekti u poljoprivredi i ruralnom razvoju koji pomažu očuvati, obnoviti i poboljšati postojeći ekosustav doprinose održivom upravljanju lokalnim područjima u Republici Hrvatskoj.
5. Promicanje učinkovitosti resursa i prilagodbe prema ekonomiji temeljenoj na niskim emisijama CO ₂ i otpornosti na klimatske promjene u poljoprivrednom, prehrambenom i šumarskom sektoru	
(c) u svrhu poticanja okolišno održive ekonomije poticat će se opskrba i korištenje energije iz obnovljivih izvora, nusprodukata, otpada, ostataka i ostalih neprehrambenih sirovina	Projekti u poljoprivredi i ruralnom razvoju koji pomažu u opskrbi i korištenju energije iz obnovljivih izvora, nusprodukata, otpada, ostataka i ostalih neprehrambenih sirovina doprinose održivom upravljanju lokalnim područjima u Republici Hrvatskoj.

Opseg, vrsta i nivo potpore

U Programu ruralnog razvoja RH za razdoblje 2014 – 2020, LEADER će se provoditi kroz 5 cjelina – podmjera:

1. pripremna pomoć

2. provedba lokalnih razvojnih strategija
3. priprema i provedba projekta suradnje
4. tekući troškovi
5. animacija

Pripremna pomoć

Pripremna pomoć je prvi korak u provedbi LEADER mjere. Od iznimne je važnosti da lokalna partnerstva i LAG-ovi imaju potporu za jačanje kapaciteta, treninge, podizanje svijesti, izradu studija i slične aktivnosti u svrhu izrade što kvalitetnijih lokalnih razvojnih strategija.

Naziv podmjere	Pripremna pomoć
Prihvatljiva ulaganja (aktivnosti) i s njima povezani troškovi (izdaci)	<ul style="list-style-type: none"> - izgradnja kapaciteta za zaposlenike, volontere i članove LAG-a u svrhu izrade i provedbe lokalne razvojne strategije - umrežavanje u svrhu izrade i provedbe lokalne razvojne strategije - treninzi za lokalne dionike u svrhu izrade i provedbe lokalne razvojne strategije - izrada studija za područje LAG-a (uključujući i studije isplativosti za neke od projekata koji će se naći u lokalnoj razvojnoj strategiji) - izdaci vezano za izradu lokalne razvojne strategije (uključujući i konzultantske izdatke i izdatke za aktivnosti konzultiranja dionika u cilju pripreme lokalne razvojne strategije - administrativni troškovi (rad ureda i zaposleni) za partnerstvo koje je podnijelo zahtjev za dobivanje sredstava iz Podmjere 1 (potencijalni LAG, LAG ukoliko nije ostvario potporu za tekuće troškove u razdoblju 2007 – 2013) <p>Prihvatljiva ulaganja i s njima povezani troškovi i izdaci bit će dodatno razrađeni u provedbenim aktima /natječaju.</p>
Prihvatljivi korisnici	Lokalne akcijske grupe i lokalna partnerstva.
Uvjeti prihvatljivosti	Lokalne akcijske grupe i lokalna partnerstva moraju obuhvaćati područja dovoljno usklađena i s kritičnom masom, odnosno 10.000 – 150.000 stanovnika, uključujući naselja s brojem stanovništva ispod 25.000 stanovnika, moraju obuhvaćati jasno definirano i zemljopisno kontinuirano područje. Lokalna partnerstva moraju imati potpisan sporazum o partnerstvu.

Kriteriji rangiranja	Kriteriji rangiranja će biti dodatno razrađeni u provedbenim aktima/natječaju, a temeljiti će se na minimalnim uvjetima koje moraju zadovoljiti lokalna partnerstva i LAG-ovi.
Veza ove podmjere sa odredbama drugih zakonskih akata	Posebnu pozornost će trebati posvetiti izbjegavanju preklapanja odnosno dvostrukog financiranja izdataka za koje je LAG dobio potporu u razdoblju 2007 – 2013 u odnosu na potporu pripremljene pomoći za 2014 – 2020. Opća pravila iz EAFRD regulative – pravila za prihvatljivost izdatka članak 55 – 61 CPR.
Intezitet potpore	Do 100%. Maksimalna visina javne potpore po korisniku za razdoblje 2014 – 2020 iznosi 150.000 €.
Udio EU u javnoj potpori	Do 90%.

Provedba lokalnih razvojnih strategija

Nakon završetka provedbe Podmjere 1, lokalna partnerstva i LAG-ovi će izrađene lokalne razvojne strategije dostaviti na ocjenjivanje nadležnom ministarstvu za poljoprivredu, te će odabranim LAG-ovima biti alocirana sredstva za provedbu projekata iz lokalne razvojne strategije. Ovo je najvažniji dio unutar LEADER mjere jer će LAG-ovi, za razliku od LEADER mjere unutar IPARD programa, biti u mogućnosti odabirati projekte korisnika sa područja LAG-a do visine alociranih sredstava. Odabrani projekti će morati biti u skladu sa lokalnom razvojnom strategijom i Programom ruralnog razvoja. Nakon odabira projekata od strane LAG-a, Agencija za plaćanja će obaviti potrebne kontrole i isplatu sredstava nosiocima projekta. Podmjera 2 neće moći započeti dok ne završi provedba Podmjere 1.

Naziv podmjere	Provedba lokalnih razvojnih strategija
Prihvatljiva ulaganja (aktivnosti) i s njima povezani troškovi (izdaci)	Projekti koji će se sufinancirati kroz LEADER mjeru će biti projekti manje financijske vrijednosti, integrirani projekti, inovativno-eksperimentalnog karaktera, koji se provode na području LAG-a. Projekti moraju biti u skladu sa lokalnom razvojnom strategijom i Programom ruralnog razvoja. Prihvatljiva ulaganja i s njima povezani troškovi/izdaci biti će dodatno razrađeni u provedbenim aktima /natječaju.
Prihvatljivi korisnici	Korisnici ove podmjere su nosioci projekta (uključujući i članove LAG-a) sa područja LAG-a koji su podnijeli zahtjev LAG-u za odabir i sufinanciranje projekta i odabrani LAG-ovi.

Uvjeti prihvatljivosti	Nosioci projekta moraju biti sa području LAG-a, a projekt se mora provoditi na području LAG-a. Kriterije odabira projekata će razraditi svaki LAG u lokalnoj razvojnoj strategiji. Nosioci projekta/LAG će morati zadovoljiti i uvjete prihvatljivosti propisane za mjere iz Programa ruralnog razvoja za koje prijavljuju projekt. Lokalne akcijske grupe moraju obuhvaćati područja dovoljno usklađena i s kritičnom masom, odnosno 10.000 – 150.000 stanovnika, uključujući naselja s brojem stanovništva ispod 25.000 stanovnika, moraju obuhvaćati jasno definirano i zemljopisno kontinuirano područje.
Kriteriji rangiranja	Kriteriji rangiranja kod odabira LAG-ova će biti dodatno razrađeni u provedbenim aktima/natječaju, a temeljiti će se između ostalog na indeksu razvijenosti područja, broju stanovnika i površini područja. Kriteriji rangiranja kod odabira projekata moraju biti opisani u lokalnoj razvojnoj strategiji LAG-a. Kod odlučivanja o odabiru projekata predstavnici niti jednog sektora i interesne grupe s pravom glasa, ne smiju biti zastupljeni s više od 49%. Predstavnici civilnog i gospodarskog (privatnog) sektora moraju činiti više od 50% predstavnika s pravom glasa.
Veza ove podmjere sa odredbama drugih zakonskih akata	Opća pravila iz EAFRD regulative – pravila za prihvatljivost izdatka članak 55 – 61 CPR.
Intenzitet potpore	Do 100% ovisno o vrsti projekta. Maksimalna visina potpore po projektu će ovisiti o vrsti projekta, ograničenjima zadanim Programom ruralnog razvoja, a dodatno će se razraditi u provedbenim aktima/natječaju. Projekti koje je odabrao LAG ne smiju imati veći intenzitet potpore u odnosu na iste projekte koji se ne provode putem LEADER mjere. Maksimalna visina dodijeljenih javnih sredstava (alokacije) po LAG-u za razdoblje 2014 – 2020 je 5.000.000 EUR.
Udio EU u javnoj potpori	Do 90%.

Priprema i provedba projekata suradnje

Nakon što se LAG-ovi odaberu, tj. nakon što se lokalne razvojne strategije ocijene od strane stručnjaka (Ocjenjivački odbor), LAG-ovi mogu početi provoditi/odabirati projekte iz lokalne razvojne strategije (podmjera 2) te pripremati i provoditi i tzv. projekte suradnje (podmjera 3). I u programskom razdoblju 2007 - 2013 su projekti suradnje bili izdvojeni dio (zasebna podmjera) zbog svoje specifičnosti tj. uključenosti više LAG-ova ili lokalnih partnerstava iz

jedne ili više država EU ili drugih država u provedbu projekata suradnje. S obzirom da LAG-ovi unutar IPARD-a nisu mogli provoditi projekte suradnje, provedba ove podmjere će biti dodatni izazov za LAG-ove u Republici Hrvatskoj.

Naziv podmjere	Priprema i provedba projekata suradnje
Prihvatljiva ulaganja (aktivnosti) i s njima povezani troškovi (izdaci)	<p>- tehnička priprema međuteritorijalnih (projekti suradnje unutar Hrvatske) i transnacionalnih (projekti suradnje između nekoliko država članica ili sa trećim državama) projekata suradnje</p> <p>- međuteritorijalni (projekti suradnje unutar Hrvatske) i transnacionalni (projekti suradnje između nekoliko država članica ili sa trećim državama) projekti suradnje.</p> <p>Prihvatljiva ulaganja i s njima povezani troškovi/izdaci biti će dodatno razrađeni u provedbenim aktima /natječaju.</p>
Prihvatljivi korisnici	Korisnici ove podmjere su odabrani LAG-ovi i nosioci projekta suradnje (uključujući i članove LAG-a) sa područja LAG-a.
Uvjeti prihvatljivosti	Projektna ideja suradnje mora biti naznačena u lokalnoj razvojnoj strategiji. LAG-ovi moraju biti odabrani. Nosioci projekta moraju biti sa području LAG-a. Kriterije odabira projekata suradnje će razraditi svaki odabrani LAG. Nosioci projekta/LAG će morati zadovoljiti i uvjete prihvatljivosti propisane za mjere iz Programa ruralnog razvoja za koje prijavljuju projekt. Lokalne akcijske grupe i lokalna partnerstva moraju obuhvaćati područja dovoljno usklađena i s kritičnom masom, odnosno 10.000 – 150.000 stanovnika, uključujući naselja s brojem stanovništva ispod 25.000 stanovnika, moraju obuhvaćati jasno definirano i zemljopisno kontinuirano područje.
Kriteriji rangiranja	Kriteriji rangiranja projekata suradnje moraju biti opisani u lokalnoj razvojnoj strategiji.
Veza ove podmjere sa odredbama drugih zakonskih akata	Opća pravila iz EAFRD regulative – pravila za prihvatljivost izdatka članak 55 – 61 CPR. ETC regulativa.
Intezitet potpore	Do 100% ovisno o vrsti projekta. Maksimalna visina potpore po projektu suradnje će ovisi o vrsti projekta. Maksimalna visina odobrenih javnih sredstava (alokacije) po LAG-u za projekte suradnje za razdoblje 2014 – 2020 je 150.000 EUR.

Udio EU u javnoj potpori	Do 90%.

Tekući troškovi

LAG-ovi koji se odaberu od strane nadležnog ministarstva za poljoprivredu moći će sufinancirati izdatke vezano za zaposlenike, ured, opremu, odnose sa javnošću, monitoring i evaluacije lokalne razvojne strategije i slične aktivnosti iz dodijeljenog iznosa sredstava. Za navedene aktivnosti LAG će moći koristiti do 25% iznosa od ukupno dodijeljenih javnih izdataka lokalne razvojne strategije zajedno sa aktivnostima iz Podmjere 5. Postoji mogućnost isplate unaprijed do 50% iznosa sredstava namijenjenih za aktivnosti iz Podmjere 4 i 5

Naziv podmjere	Tekući troškovi
Prihvatljiva ulaganja (aktivnosti) i s njima povezani troškovi (izdaci)	<ul style="list-style-type: none"> - djelatnici i administrativni troškovi (izdaci) odabranih lokalnih akcijskih grupa (troškovi ureda, troškovi djelatnika, osiguranja) - troškovi treninga za djelatnike i članove (treninzi za krajnje korisnike projekta se ne smiju financirati unutar tekućih troškova) - troškovi vezano za odnose sa javnošću - financijski troškovi - troškovi umrežavanja (sudjelovanje djelatnika i članova lokalne akcijske grupe na sastancima s drugim lokalnim akcijskim grupama, uključujući sastanke Mreže za ruralni razvoj i Europske mreže za ruralni razvoj, nacionalne i europske mreže lokalnih akcijskih grupa) - troškovi monitoringa i evaluacije lokalne razvojne strategije (na nivou lokalne akcijske grupe) <p>Prihvatljiva ulaganja i s njima povezani troškovi/izdaci biti će dodatno razrađeni u provedbenim aktima /natječaju.</p>
Prihvatljivi korisnici	Korisnici ove podmjere su odabrani LAG-ovi.
Uvjeti prihvatljivosti	n/p

Kriteriji rangiranja	n/p
Veza ove podmjere sa odredbama drugih zakonskih akata	Opća pravila iz EAFRD regulative – pravila za prihvatljivost izdatka članak 55 – 61 CPR.
Intezitet potpore	Do 100%. Maksimalna visina potpore za tekuće troškove i animaciju po korisniku za razdoblje 2014.– 2020. iznosi do 25 % od ukupno dodjeljenih javnih izdataka lokalne razvojne strategije. Lokalne akcijske grupe mogu zatražiti isplatu unaprijed, izdataka vezanih za podmjeru 4 i 5. Isplata unaprijed ne može iznositi više od 50% javne potpore koja se odnosi na troškove podmjere 4 i 5.
Udio EU u javnoj potpori	Do 90%.

Animacija

Animacija stanovnika na području LAG-a je vezana za razmjenu iskustva, pomoć pri pripremi projekta i slične aktivnosti doprinosi uspješnoj provedbi lokalne razvojne strategije tj. projekata. Za navedene aktivnosti LAG će moći koristiti do 25% iznosa od ukupno dodjeljenih izdataka lokalne razvojne strategije zajedno sa aktivnostima iz Podmjere 4. Kao i kod Podmjere 4, postoji mogućnost isplata unaprijed do 50% iznosa sredstava namijenjenih za aktivnosti iz Podmjere 4 i 5.

Naziv podmjere	Animacija
Prihvatljiva ulaganja (aktivnosti) i s njima povezani troškovi (izdaci)	- razmjena znanja između dionika - informiranje i promidžba lokalne razvojne strategije (javni skupovi, letci, brošure, web stranice, ...) - pomoć potencijalnim korisnicima za razvoj projekata i pripremu prijave - posebni troškovi za osobe koje se bave razvojem Prihvatljiva ulaganja i s njima povezani troškovi/izdaci biti će dodatno razrađeni u provedbenim aktima /natječaju.

Prihvatljivi korisnici	Korisnici ove podmjere su odabrani LAG-ovi.
Uvjeti prihvatljivosti	n/p
Kriteriji rangiranja	n/p
Veza ove podmjere sa odredbama drugih zakonskih akata	Opća pravila iz EAFRD regulative – pravila za prihvatljivost izdatka članak 55 – 61 CPR.
Intezitet potpore	Do 100%. Maksimalna visina potpore za tekuće troškove i animaciju po korisniku za razdoblje 2014.– 2020. iznosi do 25 % od ukupno dodjeljenih javnih izdataka lokalne razvojne strategije. Lokalne akcijske grupe mogu zatražiti isplatu unaprijed, izdataka vezanih za podmjeru 4 i 5. Isplata unaprijed ne može iznositi više od 50% javne potpore koja se odnosi na troškove podmjere 4 i 5.
Udio EU u javnoj potpori	Do 90%.

Izlazni pokazatelji

Vrsta pokazatelja	Razina praćenja	Pokazatelj	Ciljna vrijednost 2014-2020
Izlazi	Mjera	Ukupan broj ruralne populacije pokrivena sufinanciranim LAG-ovima kroz EAFRD (isključujući naselja iznad 25.000)	2.000.000
		Površina ruralnog područja pokrivena odabranim LAG-ovima	45000 km ²

Podmjera 1 Pripremna pomoć	Broj potpomognutih lokalnih partnerstva	45
Podmjera 2 Provedba lokalnih razvojnih strategija	Broj financiranih projekata	2000
Podmjera 3 Projekti suradnje	Broj projekta međuteritorijalne suradnje	20
	Broj projekata transnacionalne suradnje	10
Podmjera 4 Tekući troškovi	Broj financiranih LAG-ova	45
Podmjera 5 Animacija	Broj financiranih LAG-ova	45

Provjerljivost i kontrola

Način provjere i kontrole svih uvjeta i kriterija prihvatljivosti bit će opisani provedbenim aktom, a provodi ih Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju.

Prijelazne odredbe

LAG-ovi će moći koristiti sredstva iz Podmjere 1 u svrhu pripreme lokalne razvojne strategije i prije završetka stvaranja obveza po programskom razdoblju 2007 -2013. Sredstva iz Podmjere 2 i 3 LAG-ovi će moći koristiti nakon završetka provedbe podmjere 1. Sredstva iz Podmjere 4 i 5 LAG-ovi moći koristiti nakon završetka stvaranja obveza po programskom razdoblju 2007 – 2013. Završetak stvaranja obveza po programskom razdoblju 2007 – 2013 ne smije biti iza 31. prosinca 2016.

Nacionalna ruralna mreža

Pravna osnova

Prijedlog Uredbe Vijeća i Parlamenta x, članak 55.

Doprinos fokus područjima i ciljevi umrežavanja

Svaka država članica je obvezna uspostaviti nacionalnu ruralnu mrežu.

Ministarstvo poljoprivrede je tijekom 2012. uspostavilo Mrežu za ruralni razvoj (u daljnjem tekstu Mreža) koja djeluje na cijelom ruralnom području Republike Hrvatske.

Mrežu čine članovi, jedinica za potporu mreži (Tajništvo mreže) i upravljački odbor. Članovi Mreže su tijela državne uprave, stručne ustanove u poljoprivredi i ruralnom razvoju, jedinice lokalne i regionalne (područne) samouprave, regionalne i lokalne razvojne agencije, poljoprivredna gospodarstva, obrazovne i znanstvene institucije iz područja poljoprivrede i ruralnog razvoja, udruge i komore vezane uz poljoprivredu i ruralni razvoj i ostale fizičke i pravne osobe čije aktivnosti su vezane uz poljoprivredu i ruralni razvoj. Članstvo u Mreži je dobrovoljno.

Jedinica za potporu Mreži (Tajništvo mreže) djeluje u Ministarstvu poljoprivrede pri Upravi ruralnog razvoja, EU i međunarodne suradnje.

Prvi javni poziv za podnošenje prijave za članstvo u Mreži bio je objavljen od kolovoza do listopada 2012., a pristiglo je 196 prijava za članstvo. Drugi javni poziv za podnošenje prijave za članstvo u Mreži bio je objavljen od prosinca 2012. do svibnja 2013., a pristiglo je 81 prijava za članstvo. Mreža je sastavni dio/članica Europske mreže za ruralno razvoj (ENRD). Mreža će pomoći u provedbi, sukladno financijskim i organizacijskim mogućnostima, određenih aktivnosti EIP Mreže.

Mreža promiče suradnju i uzajamnu pomoć između pojedinaca i organizacija uključenih u ruralni razvoj. Njezina je misija integrirati i ujediniti sve one koji na različitim razinama sudjeluju u ruralnom razvoju.

Ciljevi umrežavanja su:

- a) povećanje uključenosti dionika u provedbu ruralnog razvoja;
- b) poboljšanje kvalitete provedbe programa ruralnog razvoja;
- c) informiranje šire javnosti i potencijalnih korisnika o politici ruralnog razvoja;
- d) poticanje inovacije u poljoprivredi, proizvodnji hrane, šumarstvu i ruralnim područjima.

Opis mjere (vrsta potpore i financiranje)

Krajnji korisnici

Krajnji korisnici su fizičke i pravne osobe koje će udovoljiti uvjetima natječaja/odabira, a u svrhu provedbe aktivnosti Akcijskog plana Mreže.

Prihvatljiva ulaganja (aktivnosti) koje će se sufinancirati su:

- uspostava, rad i upravljanje Mrežom;
- priprema i provedba Akcijskog plana

Prihvatljive aktivnosti i s njima povezani troškovi (izdaci) biti će dodatno razrađeni u provedbenim aktima/natječajima/Akcijskom planu.

U Akcijskom planu može biti opisano sljedeće :

- upravljanje mrežom;
- uključenost dionika u izradu plana programa;
- pružanje obuke za lokalne akcijske grupe koje su u procesu nastajanja;

- prikupljanje primjera projekata koji pokrivaju sve prioritete ruralnih razvojnih programa;
- studije i analize koje su u tijeku;
- aktivnosti umrežavanja za lokalne akcijske skupine i, posebice, tehničku pomoć za međuteritorijalnu i transnacionalnu suradnju;
- aktivnosti umrežavanja vezanih uz inovaciju;
- plan odnosa s javnošću, uključujući promidžbu i informacije koje se odnose na program ruralnog razvoja u suradnji s Ministarstvom poljoprivrede, te informacija i aktivnosti usmjerene prema široj publici;
- mogućnost sudjelovanja i doprinošenja aktivnostima Europske mreže za ruralni razvoj;

Visina i intenzitet potpore

Dozvoljene aktivnosti i s njima povezani izdaci navedeni u točki 3.2. financiraju se sredstavima mjere Tehnička pomoć, iz koje je za provedbu ovih aktivnosti namijenjeno najmanje 10% ukupne alokacije. Od tog će se iznosa, za aktivnosti i s njima povezane izdatke navedene pod točkom 3.2.1. koristiti 25 % sredstava, a za aktivnosti pod točkom 3.2.2. 75 % od ukupno alociranih sredstava.

Intenzitet potpore iznosi 100 %.

Provjerljivost i kontrola

Način provjere i kontrole svih uvjeta i kriterija prihvatljivosti bit će opisani provedbenim aktom, a provodi ih Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju.

Demarkacija

Troškovi (izdaci)/aktivnosti koji su sufinancirani od EAFRD-a ne mogu biti sufinancirani iz strukturnih fondova, kohezijskog fonda ili nekih drugih financijskih instrumenata Unije.

Mreža za ruralni razvoj

Mreža za ruralni razvoj broji ukupno 277 članova, koji su poslali prijave za članstvo po javnom pozivu kojeg je objavilo Ministarstvo poljoprivrede.

Rješenjem Ministra poljoprivrede od 15. studenog 2011. uspostavljen je Upravljački odbor Mreže. Članovi Upravljačkog odbora mreže upoznati su s Programom ruralnog razvoja na sjednici održanoj 18. srpnja i 09. listopada. 2013., a dobivene informacije dalje su prenijeli svojim članovima.

